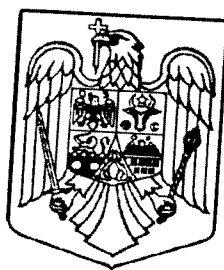




*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

ROMÂNIA



**CONSILIUL SUPERIOR AL
MAGISTRATURII
PLENUL**

HOTĂRÂREA nr. 1316

din 27 noiembrie 2008

Analizând proiectul Codului de procedură penală, transmis spre
avizare de Ministerul Justiției;

În temeiul dispozițiilor art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind
Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare;

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE:

Art. 1. Avizează favorabil proiectul Codului de procedură penală, cu

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr.141B,, Sector 6
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro



*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

observațiile și propunerile prezentate în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. Hotărârea se comunică Ministerului Justiției.

Data în București, la 27 noiembrie 2008

PREȘEDINTE,
Judecător Lidia BARBULESCU



*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

*Anexa la Hotărârea Plenului Consiliului Superior
al Magistraturii nr. 1316 din 27 noiembrie 2008*

AVIZ

referitor la proiectul Codului de procedură penală

În urma examinării proiectului Codului de procedură penală, transmis spre avizare de Ministerul Justiției,

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

În temeiul art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare, în baza Hotărârii nr. 1316 din 27 noiembrie 2008 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii,

Avizează favorabil proiectul Codului de procedură penală, cu observațiile și propunerile prezentate în cele ce urmează:

I. Observații și propuneri cu caracter general

1. Reglementarea propusă de proiectul Codului de procedură penală (denumit în continuare „Proiectul”), cu privire la competența de judecată în materia apelului și în cea a recursului în casație, este de natură a determina, fără îndoială, o creștere semnificativă a volumului de activitate la nivelul curților de apel și al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Acest fapt reclamă, cu necesitate, o redimensionare a schemelor de personal la aceste instanțe, până la intrarea în vigoare a noului Cod, corespunzător creșterii volumului de activitate; în caz contrar, creșterea volumului de activitate va avea

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr.141B,, Sector 6
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro



*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

consecințe directe asupra duratei proceselor, care trebuie soluționate într-un termen optim și previzibil.

2. Reglementarea Proiectului, privită corelat cu reglementarea proiectului Codului de procedură civilă, pune în lumină mai multe neconcordanțe între acestea, care, pentru consecvență, ar trebui eliminate.

Astfel, proiectul Codului de procedură civilă consacră principiul respectului cuvenit judecătorului, în timp ce proiectul Codului de procedură penală nu consacră acest principiu.

Proiectul Codului de procedură penală face referire la hotărâri civile irevocabile, concept care a fost abandonat de proiectul Codului de procedură civilă.

Proiectul Codului de procedură penală utilizează sintagma „termen rezonabil”, cu referire la durata proceselor, iar proiectul Codului de procedură civilă folosește sintagma „termen optim și previzibil”, care este mai potrivită.

În timp ce proiectul Codului de procedură civilă operează cu noțiunea de competență materială, proiectul Codului de procedură penală vorbește de competență materială și funcțională. Totodată, proiectul Codului de procedură penală utilizează termenul „avocat”, cum este corect, în timp ce proiectul Codului de procedură civilă vorbește de apărător.

De asemenea, referindu-se la aceeași cale extraordinară de atac, proiectul Codului de procedură penală reglementează „recursul în casație” (procedură în care raportul este întocmit de un magistrat asistent) în timp ce proiectul Codului de procedură civilă reglementează „recursul” (procedură în care raportul este întocmit de un judecător de la instanța supremă).

Totodată, s-a observat o inconsecvență în modul în care sunt reglementate cazurile de incompatibilitate, întrucât o parte dintre acestea ar trebui să fie comune.

3. Proiectul Codului de procedură penală operează uneori cu o terminologie neunitară, aspect care trebuie corectat. În acest sens, exemplificăm prin aceea că,

referindu-se la identitatea unei persoane, Proiectul menționează în unele situații „numele și prenumele”, iar în altele doar „numele”. De asemenea, unele dispoziții ale Proiectului fac referire la „făptuitor” în condițiile în care este avut în vedere, de fapt, suspectul.

4. Reglementarea Proiectului, în privința comunicării actelor procedurale, trebuie corelată cu reglementarea proiectului Codului de procedură civilă, astfel încât să fie asigurată protecția datelor cu caracter personal.

5. După punerea în mișcare a acțiunii penale, persoanei vătămate trebuie să i se recunoască calitatea de parte vătămată.

6. Este necesară, asemănător actualului Cod de procedură penală, reglementarea instituției prezentării materialului de urmărire penală și în cuprinsul Proiectului.

7. Referitor la actele din dosarul cauzei, care conțin informații clasificate, s-a apreciat că este necesară o procedură judiciară de declasificare a acestora, pentru a se asigura părților posibilitatea exercitării efective și depline a dreptului la apărare.

8. Dobândirea calității de suspect trebuie constatată printr-un act formal, cu încunoștiințarea obligatorie a persoanei care dobândește această calitate.

9. În ceea ce privește ipoteza „pregătirii săvârșirii unei infracțiuni”, prin proiect se consacră proceduri procesual - penale invazive (restrângătoare de drepturi garantate de Constituție) – de exemplu, înregistrări audio-video în spațiul privat, controlul secret al datelor informatice, etc. – înainte de comiterea ilicitului penal, deci împotriva unor oameni nevinovați (art. 137 alin. 1 lit. a din Proiect).

„Actele preparatorii” sunt, prin natura lor, echivoce și lipsite de pericol social și tocmai din acest motiv nu sunt incriminate, de regulă.

Temporal, ne situăm nu doar înainte de orice proces penal, de orice sesizare penală, dar chiar înainte de săvârșirea faptei, deci, principial, locul unor asemenea proceduri nu este în Codul de procedură penală (care stabilește regulile după care se desfășoară procesul penal) ci într-o, eventuală, lege de prevenire a infracțiunilor (sub rezerva art. 53 din Constituție).

Aceleași proceduri invazive, restrângătoare de drepturi, sunt consacrate în scopul „identificării făptuitorului” (art. 137 alin. 1 lit. c din proiect), când, deci, făptuitorul nu este cunoscut și nu există suspect (art. 75 din proiect).

Ipoteza „actelor preparatorii” – neincriminate – este utilizată și în domenii în care doctrina e unanimă că nu sunt posibile (de exemplu, în privința faptelor de corupție), conturându-se o suspiciune de legiferare a „provocării polițienești”, interzisă în practica Curții Europene a Drepturilor Omului (Cauza Ramanauskas contra Lituaniei, 2008). Prin „simularea (constatarea) unei infracțiuni de corupție” – propusă în proiect la art. 148 și pentru care nu există corespondent în legislația nici unei țări democratice – organele de stat mai întâi creează un eveniment penal iar apoi îl reprimă.

Se înlătură cu totul principiul antic, provenit din dreptul roman - „*de la faptă către făptuitor*”.

10. Semnalăm, totodată, că în reglementarea Proiectului s-au strecurat mai multe erori de exprimare, de tehnoredactare, precum și cu privire la utilizarea semnelor de punctuație, care trebuie îndreptate de inițiatorul proiectului.

II. Observații și propuneri pe secțiuni, capitole sau articole

1. Proiectul noului Cod de procedură penală omite consacrarea expresă a principiului legalității procesului penal. Cum procesul penal reprezintă o activitate strict reglementată de lege, este firesc ca legalitatea să constituie un principiu fundamental în desfășurarea procesului penal și să fie consacrat ca atare de Codul de procedură penală. Acest principiu este, de altfel, impus de reglementările existente atât în Constituție cât și în alte acte normative aplicabile în domeniu.

2. La **articolul 6** alineatul (1), sintagma „motive rezonabile de a crede că o persoană a săvârșit o infracțiune” trebuie înlocuită cu sintagma „motive rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni”.

3. La **articolul 8**, sintagma „la cel mai scurt timp posibil” din alineatul (2) este

ambiguă, iar sintagma „dispunerii acestei măsuri” din alineatul (3) trebuie înlocuită cu termenul „măsurii”.

4. La **articolul 9** alineatul (3), din perspectiva jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, este necesară informarea suspectului „de îndată” cu privire la faptă și încadrarea juridică a acesteia, iar această informare trebuie materializată într-un act formal.

5. La **articolul 15** alineatul (2), trimiterea la litera c) a alin. (1) este greșită, corectă fiind trimiterea la lit. d) a aceluiași alineat.

6. Reglementarea **articolului 17** trebuie completată pentru corelarea acestuia cu art. 396 alin. (6), din care rezultă că în faza de judecată procurorul poate renunța la exercitarea acțiunii penale. Și pentru această ipoteză ar trebui să se recunoască posibilitatea continuării procesului penal la cererea inculpatului.

7. La **articolul 19**, este necesară completarea alineatului (5) pentru a se lămurii cum se realizează desemnarea reprezentantului din oficiu de către organul judiciar.

La alineatul (7) al aceluiași articol este necesară înlocuirea sintagmei „taxa de timbru” cu denumirea generică „timbraj”, care acoperă și situația timbrului judiciar.

8. La **articolul 22** alineatul (3) teza a II-a, cuvântul „părțile” trebuie înlocuit cu „instanța”.

9. La **articolul 23**, alineatele (1) și (2) ar trebui să precizeze expres dacă introducerea se face din oficiu sau la cererea celui interesat. Semnalăm faptul că în cazul introducerii din oficiu se ivesc dificultăți în privința moștenitorilor părții civile sau, după caz, a succesorilor în drepturi ori a lichidatorilor, cu privire la care nici una dintre părți nu ar avea interesul de a-i indica.

Pentru o reglementare care să nu ridice probleme de aplicare poate fi luată în analiză precizarea unui termen în care moștenitorii părții civile sau, după caz, succesorii în drepturi ori lichidatorii, să-și exercite opțiunea de a continua acțiunea civilă.

În cazul decesului părții responsabile civilmente poate fi luată în considerare

stabilirea unei obligații a părții civile de a indica într-un anumit termen moștenitorii părții civile sau, după caz, succesorii în drepturi ori lichidatorii.

Cu privire la alineatul (3) al aceluiași articol și la alineatul (1) al articolului 25, semnalăm o inconsecvență a Proiectului în reglementarea consecințelor depășirii duratei rezonabile a procesului, alineatul (3) al articolului 23 reglementând o obligație a instanței de a disjunge acțiunea civilă (obligație dedusă din formularea imperativă „se disjunge”) iar alineatul (1) al art. 25 reglementând o posibilitate pentru instanță de a disjunge acțiunea civilă (textul prevăzând că instanța poate disjunge acțiunea civilă). Totodată, semnalăm faptul că referirea la depășirea duratei rezonabile a procesului, din cuprinsul aceluiași texte, lasă loc subiectivismului. Referitor la aceleași reglementări, ar putea fi avută în vedere și soluția ca, după disjungere, acțiunea civilă să rămână în competența instanței penale.

10. La **articolul 25** alineatul (4), trimiterea la art. 475 este greșită, corectă fiind trimiterea la art. 476.

11. La alineatul (7) al **articolului 26**, pentru a se evita situațiile des întâlnite în practică, în care persoana interesată poate obține suspendarea judecării în fața instanței civile doar prin formularea unei plângeri la organele de urmărire penală, uneori numai cu acest scop, ar fi util a se stabili că judecata în fața instanței civile se suspendă de la data punerii în mișcare a acțiunii penale în cauza penală.

12. La **articolul 28**, pentru acuratețea reglementării, considerăm că avocatul trebuie menționat după referirea la „alți subiecți procesuali”. Corespunzător, ar urma ca reglementarea articolului 31 să aibă sediul după articolul 33.

13. La **articolul 29**, cuvântul „înfăptuiesc” trebuie înlocuit cu termenul „realizează”.

14. La **articolul 37**, reglementarea alineatului (1) litera b) trebuie completată cu sintagma „săvârșite de personalul civil”, iar reglementarea alineatului (3) trebuie completată cu sintagma „altele decât cele menționate la art. 35 alin. (2)”.

15. În considerarea principiului egalității cetățenilor în fața legii, consacrat de art. 16 din Constituție, apreciem că sfera competenței personale reglementată de **articolul 39**, nu ar trebui să excedă situațiilor de competență personală consacrate de Constituție.

16. La **articolul 47**, prevederea consacrată de alineatul (2) este criticabilă, chiar dacă reprezintă o preluare a reglementării actuale. Argumentele care justifică o competență personală țin de calitatea persoanei, vizează exercitarea acțiunii penale față de acea persoană și subzistă pe tot parcursul exercitării acțiunii penale, până la rezolvarea definitivă a cauzei; competența personală nu are legătură cu fapta săvârșită și, prin urmare, nu ar trebui să fie influențată de momentul săvârșirii faptei.

Pe aceste succinte premise, apreciem că dobândirea, după săvârșirea faptei, a unei calități care atrage o competență personală trebuie să determine schimbarea competenței. În același sens, semnalăm faptul că prin Decizia nr. 67 din 13 februarie 2003 (publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 178 din 21 martie 2003), Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. 40 alin. (2) din Codul de procedură penală (identice cu dispozițiile art. 47 alin. (2) din Proiect) „sunt neconstituționale în măsura în care sunt înțelese și aplicate în sensul că senatorii și deputații vor fi judecați de alte instanțe decât Curtea Supremă de Justiție în cazurile în care sesizarea instanței a avut loc anterior datei dobândirii mandatului de parlamentar”.

Aceleași argumente justifică și modificarea alineatului (1) întrucât, în ipoteza în care inculpatul pierde calitatea care atrage o competență personală, nu mai este justificată judecarea în continuarea de către aceeași instanță.

17. Prin alineatul (1) al **articolului 50** se reglementează obligația instanței ierarhic superioare de a soluționa conflictul de competență „de îndată sau în cel mult 3 zile”. Considerăm că această precizare este inutilă întrucât, oricum, alineatul (6) al aceluiași articol consacră obligația instanței ierarhic superioare de a soluționa conflictul *de urgență*.

În măsura în care se consideră totuși că ar trebui păstrată forma actuală a

Proiectului, considerăm că este necesar să se precizeze expres momentul de la care curge termenul de 3 zile.

18. La **articolul 51** alineatul (3), termenul „irevocabile” trebuie înlocuit cu „definitive”, iar sintagma „stabilirea existenței infracțiunii” trebuie înlocuită cu „existența infracțiunii”.

19. Dispozițiile **Secțiunii a 4-a** și ale **Secțiunii a 5-a** ar trebui contopite într-o singură secțiune care să înglobeze conținutul art. 52 și art. 53.

20. La **articolul 54** alineatul (3), cuprinsul literei g) trebuie să se regăsească într-un alineat separat, observație valabilă pentru toate celelalte reglementări asemănătoare ale Proiectului.

La alineatul (4), apreciem că organele poliției judiciare ar trebui să se afle, efectiv, în subordinea procurorului. Numai astfel se creează premise reale pentru realizarea unei supravegheri eficiente de către procuror a activității de urmărire penală desfășurată de organele de cercetare penală ale poliției judiciare. La același alineat, sintagma „cu funcție de conducere” este inutilă și trebuie eliminată.

21. La **articolul 55** alineatul (3), considerăm că instituirea obligativității efectuării urmăririi penale de către procuror trebuie avută în vedere și în cazul altor infracțiuni grave (ex: infracțiuni intenționate contra vieții).

22. La **articolul 60** alineatul (1) litera c), sintagma „pe timpul executării misiunilor specifice” trebuie înlocuită cu sintagma „în timpul exercitării atribuțiilor prevăzute de lege”.

La alineatul (2), termenul „făptuitor” trebuie înlocuit cu „suspect”.

23. La **articolul 62**, alineatul (3) trebuie să facă referire la instanța competentă să judece cauza *în primă instanță*.

24. Diferit față de reglementarea actuală, **Secțiunea a 7-a** a Capitolului II din Titlul III a Proiectului nu mai reglementează incompatibilitatea grefierului.

Chiar dacă nu participă la procesul deliberativ, având în vedere totuși că grefierul

redactează încheierile și celelalte acte procedurale, emite și semnează citațiile și comunicările actelor de procedură, considerăm că și în persoana acestuia trebuie să fie întrunită o aparență de imparțialitate, care să fie asigurată inclusiv prin reglementarea unor incompatibilități pentru grefier și, corespunzător, a unei proceduri de rezolvare a situațiilor de abținere sau de recuzare care îl vizează pe acesta.

25. La **articolul 63** alineatul (1) litera b), pentru evitarea unor interpretări diferite, se impune precizarea expresă că este vorba de gradul al IV-lea *inclusiv*.

26. La **articolul 64** alineatul (4) teza finală, trebuie să se facă referire la procurorul care a participat ca judecător la judecarea cauzei în primă instanță *sau în apel*.

27. La **articolul 67** alineatul (3) teza a II-a, după referirea la părți este necesară și includerea subiecților procesuali principali, în rândul persoanelor care pot fi ascultate în procedura de soluționare a abținerii sau recuzării, întrucât, pe de o parte, persoana vătămată este implicată atât în cursul urmăririi penale cât și în faza de judecată iar, pe de altă parte, și suspectul poate fi implicat în proceduri desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți.

La alineatul (5) al aceluiași articol, considerăm că soluția, potrivit căreia încheierea prin care se soluționează abținerea ori prin care se admite cererea de recuzare nu este supusă nici unei căi de atac, trebuie adoptată și în privința soluției de respingere a cererii de recuzare.

Deși reprezintă o continuare a actualului Cod, soluția Proiectului, care permite atacarea încheierii de respingere o dată cu fondul (art. 408 alin. (2)), poate genera situații inacceptabile. Astfel, încheierea prin care este respinsă de către curtea de apel (în condițiile art. 67 alin. (6) și (8)) cererea de recuzare formulată împotriva unui judecător de la tribunal, ar urma să fie supusă apelului o dată cu fondul. Or, apelul se judecă tot la curtea de apel, ceea ce ar însemna ca această instanță să soluționeze un apel împotriva propriei încheieri, fapt care nu poate fi admis.

De asemenea, semnalăm faptul că Proiectul nu cuprinde dispoziții cu privire la

procedura de soluționare a declarației de abținere sau a cererii de recuzare a procurorului în cursul judecății sau în procedurile desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți și nici cu privire la procedura de soluționare a declarației de abținere sau a cererii de recuzare privind pe magistratul asistent. Considerăm că aceste proceduri sunt necesare, sens în care se impune completarea reglementării.

28. La **articolul 68** alineatul (4), trimiterea la dispozițiile art. 67 alin. (2) este greșită, întrucât nu se poate vorbi de o aplicare corespunzătoare a acestora pentru situația reglementată de art. 68. Această trimitere trebuie să vizeze numai alineatele (3) și (4) ale art. 67.

Aceeași observație este valabilă și pentru **articolul 69** alineatul (4). Totodată, la articolul 69, considerăm că este necesară completarea denumirii articolului, în sensul că se referă la procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală, fapt dedus din prevederile alineatului (2).

29. La **articolul 71** alineatul (5), considerăm că, pentru evitarea unor suspiciuni de imparțialitate, informațiile ar trebui solicitate de la conducerea instanței superioare celei de la care este solicitată strămutarea; numai pentru ipoteza în care instanța de la care se solicită strămutarea este chiar curtea de apel, ar urma ca informațiile să fie comunicate de conducerea acestei instanțe.

30. La **articolul 73** alineatul (1), considerăm că sintagma „dispune prin sentință admiterea sau respingerea cererii” trebuie înlocuită cu sintagma „soluționează cererea prin sentință”.

Corespunzător, ar trebui revăzute și alte dispoziții asemănătoare ale Proiectului.

31. La **articolul 74** alineatul (1), pentru acuratețea exprimării, sintagma „contestațiile și căile de atac” trebuie completată în sensul „contestațiile și celelalte căi de atac”, întrucât și contestația reprezintă tot o cale de atac.

32. Denumirea **Capitolului III** al Titlului III ar trebui să facă referire și la obligațiile subiecților procesuali principali.

33. La **articolul 76**, considerăm că teza a doua este inutilă întrucât prin referirea, cuprinsă în prima teză, la faptul că suspectul are aceleași drepturi ca și inculpatul se înțelege că are și dreptul de a consulta dosarul, consacrat de art. 81 lit. f).

34. La **articolul 78** alineatul (1), termenul „unic” este inutil și trebuie eliminat.

35. Considerăm că se impune completarea **articolului 81** cu o dispoziție potrivit căreia inculpatul are și alte drepturi prevăzute de lege, întrucât este evident că există și alte drepturi, decât cele enumerate, de care inculpatul beneficiază în cursul unui proces penal.

36. Având în vedere că partea civilă și partea responsabilă civilmente sunt părți, ca și inculpatul, considerăm că articolele 82, 83, 84, 85 trebuie să facă parte din Capitolul IV „Părțile și drepturile acestora”, iar nu din capitole separate consacrate fiecareia.

La **articolul 82**, sintagma „parte în proces” trebuie înlocuită cu „parte în procesul penal” (alineatul (1)), iar referirea la succesori (alineatul (2)) nu trebuie să vizeze doar succesorii universali.

37. Reglementarea drepturilor persoanei vătămate și a părților denotă inconsecvență, întrucât, de exemplu, și persoana vătămată, partea civilă sau partea responsabilă civilmente au dreptul de a li se desemna un apărător din oficiu în situațiile în care asistența juridică a acestora este obligatorie (art. 91 alin. (4)), precum și dreptul de la art. 81 lit. e).

Totodată, nu doar partea civilă și partea responsabilă civilmente beneficiază de drepturile prevăzute de reglementările internaționale în materia drepturilor omului, la care România este parte, ci și inculpatul și persoana vătămată.

La **articolul 83** alineatul (2), termenul „susținerii” trebuie înlocuit cu „soluționării”.

38. La **articolul 87** alineatul (2), sintagma „discuțiilor, a convorbirilor și a corespondenței” trebuie înlocuită cu termenul „comunicărilor”.

39. Denumirea **articolului 90** este identică cu cea a art. 87, motiv pentru care

trebuie înlocuită, eventual, printr-o referire la drepturile avocatului suspectului sau inculpatului.

La articolul 90 alineatul (1), sintagma „precum și cu excepția situației în care prin prezența avocatului s-ar aduce atingere dreptului la apărare al celorlalte părți sau subiecți procesuali principali” ar trebui eliminată întrucât poate genera abuzuri, cu consecința împiedicării exercitării dreptului la apărare pentru suspect sau inculpat.

La același articol, alineatul (4) trebuie eliminat întrucât este identic cu teza finală a alineatului (1).

La alineatul (5), referirea la percheziție trebuie să vizeze explicit percheziția domiciliară.

De asemenea, considerăm că același articol ar trebui să consacre, și în privința suspectului sau inculpatului, dreptul prevăzut de art. 91 alin. (2).

40. La **articolul 91**, pentru egalitate de tratament, se impune introducerea unui nou alineat care să consacre persoanei vătămate, părții civile sau părții responsabile civilmente, dreptul prevăzut de art. 87 alin. (1) pentru suspect sau inculpat.

41. La începutul alineatului (3) al **articolului 92**, trebuie introdusă sintagma „În cursul urmăririi penale”.

De asemenea, teza finală a alineatului (7) al aceluiași articol trebuie completată pentru a se consacra expres că nici vreun alt organ judiciar nu poate restricționa dreptul reglementat.

42. La **articolul 93** alineatul (2), trebuie înlăturată referirea la alin. (2) al art. 88, întrucât acest articol are un singur alineat.

43. La **articolul 94**, reglementarea conține elemente de contradictorialitate, în sensul că, deși se referă la faza de judecată, face referire și la suspect, care participă numai la urmărirea penală.

De asemenea, considerăm că este criticabilă reglementarea alineatului (2), întrucât sfera situațiilor în care este obligatorie reprezentarea inculpatului de către avocat nu ar

trebui să depășească sfera asistenței juridice obligatorii.

44. La **articolul 95** alineatul (2), apreciem că litera f) trebuie eliminată întrucât mijloacele de probă reclamă o determinare legală precisă.

45. La **articolul 98** alineatul (4), considerăm că, în locul enumerării situațiilor în care poate fi respinsă o cerere privitoare la administrarea unor probe, ar fi mai potrivită o formulă pozitivă care să facă referire la condițiile de admisibilitate a unei probe, iar situația notorietății ar putea constitui obiectul unui alineat separat.

46. Considerăm că se impune eliminarea alineatului (2) al **articolului 100**, întrucât, în orice condiții, recunoașterea validității unor probe obținute în mod ilegal este în flagrantă contradicție cu ideea de legalitate, care trebuie să guverneze orice procedură. Dacă se însușește această observație, trebuie modificat corespunzător și alineatul (5).

47. La **articolul 101** alineatul (2), sintagmele „cu trimitere la toate probele evaluate” și „dincolo de orice îndoială rezonabilă” sunt nepotrivite și trebuie eliminate.

48. La **articolul 109** alineatul (2), litera a) ar trebui să aibă aceeași redactare ca art. 110 alin. (2) lit. a), întrucât și în cazul persoanei vătămate pot fi incidente situații de asistență juridică obligatorie.

De asemenea, la litera c) a art. 109 este mai potrivită, pentru consecvență, redactarea de la art. 81 litera d).

49. Considerăm că reglementarea **articolului 111** este incompletă, întrucât rațiunile care justifică asigurarea protecției martorului se regăsesc pe deplin și în privința persoanei vătămate ori a părții civile. În consecință, trebuie să se recunoască posibilitatea ca toate măsurile de protecție a martorului, în faza de urmărire penală sau în cursul judecății, să fie luate și față de persoana vătămată sau partea civilă.

O discuție aparte o comportă luarea, față de persoana vătămată și partea civilă, a măsurii de protecție a datelor de identitate și acordarea unui pseudonim în cursul judecății sau menținerea acesteia în cursul judecății. Pornind de la premisa că în împrejurări speciale aceasta poate fi necesară, ar trebui să existe reglementări exprese, fie în sensul că

în hotărâre se menționează datele de identitate ale persoanei vătămate sau părții civile, fie în sensul reglementării unui mecanism care să asigure (pentru situația în care în hotărâre nu sunt menționate datele de identitate) posibilitatea executării acelor dispoziții din hotărâre care privesc persoana a cărei identitate a fost protejată (exemplu: dispoziții privind cheltuielile judiciare, despăgubirile civile, etc.)

50. La **articolul 112**, alineatul (3) este inutil, dispozițiile legale la care se face referire putându-se aplica oricum și în lipsa acestei reglementări.

51. La **articolul 115** alineatul (1), sintagma „dar căsătoria a încetat ca efect al anulării sau al divorțului”, din reglementarea literei c), este inutilă și incorectă, motiv pentru care trebuie eliminată.

La același articol, reglementarea alineatului (5) ar trebui să privească și alte situații în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute de alineatul (5), chiar dacă nu sunt cauze reunite. În acest sens, avem în vedere situațiile în care nu s-a dispus reunirea cauzelor deși erau îndeplinite condițiile prevăzute de art. 42.

52. **Articolul 117** trebuie completat pentru ca martorul să fie întrebat și cu privire la verificarea existenței uneia dintre situațiile prevăzute de art. 115 alin. (1).

La același articol, la alineatul (2) sintagma „i se comunică infracțiunea” trebuie reformulată, după cum trebuie eliminată conjuncția „sau” din sintagma „sau precum și dacă”.

53. La **articolele 119 și 120**, sintagma „după îndeplinirea dispozițiilor” este incorectă și trebuie reformulată.

54. La **articolul 121**, considerăm că ar trebui să se consacre în toate cazurile obligativitatea înregistrării declarației.

55. La **articolul 122**, alineatul (1) trebuie completat cu o referire la reprezentantul instituției de ocrotire, pentru situația în care martorul minor este încredințat unei astfel de instituții.

La același articol, considerăm că alineatul (2) trebuie să facă referire expresă și la

[REDACTED] [REDACTED]
partea civilă și partea responsabilă civilmente, întrucât și acestea au un interes în cauză, ce poate face incompatibilă prezența lor la ascultarea martorului minor.

La alineatul (6), sensul trimiterii la art. 126, care reglementează procedura dispunerii măsurii protecției martorului în cursul judecării, nu este clar:

- dacă trimiterea vizează aplicarea unei măsuri de protecție în cursul judecării, din cele reglementate de art. 125, atunci este inutilă, întrucât măsura de protecție poate fi luată față de martorul minor și în lipsa acestei trimiteri; în același timp, trimiterea este și incompletă, vizând numai faza de judecată;

- dacă s-a intenționat doar reglementarea unei proceduri pentru aplicarea alineatului (5) al aceluiași articol, atunci trimiterea ar trebui reglementată ca o teză nouă la alin. (5), iar nu ca un alineat distinct.

La alineatul (8), trimiterea la dispozițiile art. 106 alin. (2) lit. a) este eronată, fiind vizat probabil articolul 116.

56. La **articolul 124** alineatul (3), considerăm că trebuie eliminat cuvântul „strictă” din sintagma „în condiții de strictă confidențialitate”.

57. La **articolul 126**, este necesară o precizare pentru a se stabili dacă, alături de procuror, mai pot participa și alte persoane la soluționarea cererii de aplicare a unei măsuri de protecție în cursul judecării (de ex. persoana care a solicitat luarea măsurii de protecție).

La alineatul (9) al aceluiași articol, trimiterea vizează alin. (1) lit. a) și b) din art. 125, sens în care trebuie făcută precizarea corespunzătoare.

La același articol trebuie refăcută numerotarea alineatelor.

58. La **articolul 127** alineatul (3), trimiterea la alineatul (3) este eronată, corectă fiind trimiterea doar la alineatele (1) și (2).

La alineatul (5), considerăm că trebuie eliminat cuvântul „maximă” din sintagma „în condiții de maximă siguranță”.

La alineatul (6), dacă prin referirea la procuror s-a urmărit consacrarea

obligativității participării procurorului la audierea martorului în aceste condiții, o astfel de soluție trebuie consacrată expres.

Oricum, considerăm că este mai potrivit ca declarația să fie semnată numai de judecător.

59. La **articolul 128** alineatul (3), propunem reformularea alineatului după cum urmează:

„(3) Dispozițiile art. 124 și 126 se aplică *in mod* corespunzător.”

60. La **articolul 130**, formularea alineatului (1) este necorespunzătoare, întrucât particularitățile unui obiect deținut se stabilesc prin examinarea acestuia iar identitatea unei persoane se stabilește pe baza actului de identitate; pe de altă parte, reglementarea ar trebui să se refere mai întâi la persoane și apoi la obiecte.

În consecință, propunem reformularea acestui alineat, după cum urmează:

„(1) Identificarea persoanelor sau obiectelor se poate dispune atunci când este necesară în scopul clarificării tuturor împrejurărilor cauzei.”

Corespunzător celei de a doua observații, ar trebui inversată ordinea reglementărilor cuprinse în art. 132 și art. 133.

61. La **articolul 132**, ca de altfel și la **articolul 133**, sunt necesare reglementări pentru a se stabili cine realizează activitatea efectivă de identificare dispusă de instanța de judecată. Opinăm, în acest sens, că instanța ar trebui să comunice încheierea la organul de urmărire penală, care va proceda la efectuarea identificării și va înainta instanței actele întocmite.

62. Apreciem că se impune completarea alineatului (4) al **articolului 133**, pentru ca procesul verbal să cuprindă și numele și prenumele persoanelor ale căror fotografii au fost prezentate, dacă identificarea s-a făcut după fotografii.

63. La alineatul (2) al **articolului 136**, considerăm că, pentru acuratețea exprimării, este necesară sintagmei „termenul de” și a cuvântului „de” din sintagma „tipul de comunicării”.

De asemenea, definițiile de la alineatele (7) și (8) ar trebui formulate astfel încât să fie exclusă posibilitatea determinării unei persoane să comită o infracțiune, determinare contrară art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza Teixeira de Castro c. Portugaliei, hotărârea din 9 iunie 1998).

64. La **articolul 137** alineatul (1) litera b), referirea la restrângerea drepturilor fundamentale trebuie să vizeze și libertățile fundamentale.

65. La alineatul (1) litera a) din **articolul 139**, trimiterea la art. 137 este greșită, corectă fiind trimiterea la art. 138.

La alineatul (3), sintagma „înaintând totodată un proces verbal de redare rezumativă a activităților de supraveghere tehnică efectuate și dosarul cauzei” trebuie eliminată întrucât judecătorul trebuie să verifice numai respectarea condițiilor la care face referire alineatul (1).

La alineatele (4) și (5) ale aceluiași articol, trimiterea la dispozițiile art. 138 este greșită, corectă fiind trimiterea la alineatul (1) al art. 139. De asemenea, este greșită și trimiterea la art. 137, cuprinsă în alineatul (6), corectă fiind trimiterea la art. 138.

66. La **articolul 140** alineatul (3), sintagma „încălcarea acestei obligații fiind pedepsită potrivit Codului penal” este inutilă și trebuie eliminată.

La alineatul (6) al aceluiași articol, trimiterea la alin.(6) este greșită, fiind vizat de fapt alin. (5).

67. La alineatul (1) al **articolului 142**, referirea la art. 137 alin. (2) este eronată, întrucât acesta nu reglementează condiții, ci persoane cu privire la care se poate dispune măsura.

68. La alineatul (1) al **articolului 144**, trimiterea la art. 340 este greșită, corectă fiind trimiterea la art. 339.

69. Reglementarea **articolului 145** trebuie completată cu dispoziții privind procedura după care judecătorul de drepturi și libertăți dispune reținerea, predarea și

percheziționarea trimiterilor poștale, durata acestei măsuri, punerea în executare precum și cu privire la consemnarea activităților desfășurate.

La alineatul (3) al aceluiași articol, trimiterea la art. 142 este greșită, fapt dedus din împrejurarea că alineatul (9) face trimitere la același articol.

La alineatul (4), semnalăm repetarea cuvântului „întârziere”, care, pentru acuratețea exprimării, trebuie eliminată.

De asemenea, trimiterea la alin. (1) al art. 142, cuprinsă în alineatul (9), ar trebui să vizeze și alin. (2) al aceluiași articol.

70. La **articolul 146** alineatul (2), reglementarea literei d) trebuie reformulată, întrucât utilizarea investigatorilor sub acoperire nu constituie o măsură de supraveghere tehnică.

La alineatul (4), este criticabilă posibilitatea folosirii ca investigatori acoperiți în activitatea de urmărire penală a lucrătorilor din serviciile de informații; considerăm că numai lucrătorii operativi din cadrul poliției pot fi folosiți ca investigatori acoperiți.

La același articol, trebuie reformulat și alineatul (9) întrucât nu ordonanța poate fi prelungită, ci durata măsurii la care se referă textul.

71. La **articolul 148** alineatul (6), pentru acuratețea reglementării, teza finală trebuie reformulată.

72. La alineatul (1) al **articolului 149**, pentru acuratețea tehnicii legislative, cuvântul „procurorii” trebuie înlocuit cu singularul „procuror”.

73. La **articolul 154** alineatul (3), sintagma „care o efectuează” trebuie eliminată, iar termenul „inutile” trebuie înlocuit cu termenul „nejustificate”.

74. La **articolul 156** alineatul (6), litera g) ar trebui să vizeze și denumirea persoanei, litera h) trebuie completată cu sintagma „dacă este cunoscut”, iar la litera i) este necesară înlocuirea cuvântului „care” cu sintagma „despre care”.

Reglementarea acestui articol ar trebui completată pentru a se avea în vedere și ipoteza efectuării percheziției în cadrul unei cereri de cooperare judiciară internațională.

Posibilitatea efectuării unor acte în urma unei cereri de cooperare judiciară internațională trebuie avută în vedere și la reglementarea altor acte de procedură precum procedura de emiteră a mandatului de supraveghere tehnică, etc.

75. La alineatul (6) al **articolului 157**, termenul „societății” trebuie înlocuit cu „persoanei juridice”.

La alineatul (7) al aceluiași articol, cu referire la excepția consacrată de teza finală, apreciem că dacă obiectele sau urmele nu sunt indicate în încheierea și mandatul de percheziție, activitatea excede autorizației judecătorului și nu ar trebui să fie permisă. În consecință, este necesară reformularea corespunzătoare a acestei teze.

La alineatul (8), se impune ca textul să fie completat cu mențiunea că locul percheziției trebuie conservat până la venirea avocatului.

Considerăm potrivită reglementarea alineatului (10), cu observația că ar fi necesară o precizare în sensul că mandatul se înmânează de îndată ce este posibil acest lucru, cel mai târziu la terminarea percheziției.

76. La **articolul 158** alineatul (4), trimiterea la alin. (9) al art. 157 este greșită, fiind vizat probabil alineatul (12).

Totodată, considerăm că regula lăsării unei probe la acel de la care se ridică nu poate fi incidentă în privința substanțelor interzise de la deținere (ex: stupefiante, explozivi, etc.), sens în care această excepție trebuie consacrată expres.

77. La **articolul 159** este necesară completarea alineatului (3), pentru ca procesul verbal să fie semnat, în lipsa persoanei la care s-a făcut percheziția, de persoana prevăzută la art. 157 alin. (12).

Trimiterea, din cuprinsul aceluiași alineat, la litera d) este greșită, fiind vizată, de fapt, litera e).

78. La **articolul 160** alineatul (2), se impune precizarea că vizarea fotografiilor se realizează de organul de urmărire penală.

79. Cu referire la **articolul 161**, menționăm că art. 196 nu vorbește nici de

conservare și nici de valorificare, trimiterea la acest articol fiind probabil eronată.

80. La **articolul 164** alineatul (4) litera b), semnalăm că procesul verbal de percheziție trebuie să cuprindă și calitatea persoanei care a efectuat percheziția, iar la litera f) este necesară înlocuirea cuvântului „prins” cu „găsit”, întrucât nu de fiecare dată se poate vorbi de prinderea suspectului sau inculpatului supus percheziției.

La același alineat, litera e) trebuie completată cu o referire la data la care se termină efectuarea percheziției.

81. La **articolul 165**, considerăm că alineatul (2) trebuie reformulat după cum urmează:

„(2) Percheziția unui vehicul se efectuează în condițiile prevăzute de art. 163 alin. (2).”

Considerăm că textul astfel reformulat rezolvă și problema organelor care efectuează percheziția.

De asemenea, apreciem că articolul trebuie completat cu dispoziții privind modul de efectuare a percheziției și prezența martorilor.

La același articol, la alineatul (4), sintagma „persoana al cărei vehicul a fost percheziționat” trebuie reformulată întrucât în reglementarea actuală s-ar putea înțelege că vizează numai proprietarul vehiculului.

82. Reglementarea **articolului 166** operează, în mai multe rânduri, cu două noțiuni, respectiv, percheziția informatică și accesul la un sistem informatic.

Percheziția informatică presupune însă, în mod necesar, accesul la un sistem informatic, iar accesul la un sistem informatic nu poate fi conceput, în reglementarea art. 166, decât în scopul efectuării unei percheziții informatice.

Având în vedere aceste aspecte, apreciem că referirile la accesul la un sistem informatic sunt inutile și, în consecință, trebuie eliminate.

La același articol, pentru acuratețea tehnicii legislative, apreciem că dispozițiile de la alineatele (2), (3) și (4) trebuie prezentate într-o altă ordine, la alin. (2) urmând a se

regăsi dispoziția cuprinsă în alin. (3) din Proiect, la alin. (3) trebuie să se regăsească dispoziția menționată în prezent la alin. (4), iar la alin. (4) urmează să se regăsească dispoziția cuprinsă în prezent în alin. (2). Reordonarea alineatelor are în vedere faptul că în alineatul (1) se face referire la noțiunile de „sistem informatic” și „date informatice”, fiind normal ca definirea acestor noțiuni să se regăsească chiar după alineatul (1), în ordinea la care acest alineat face referire la ele.

Referitor la alineatul (12), considerăm că prevederea, în sensul că procurorul poate dispune efectuarea de copii, este inutilă, întrucât aceste copii se efectuează oricum în temeiul alineatului precedent. Textul ar trebui să consacre doar faptul că, în situația în care nu sunt ridicate obiectele, copiile efectuate reprezintă mijloace de probă.

La alineatul (13) al aceluiași articol, trimiterea vizând alineatul (2) este greșită, iar cu privire la alineatul (19) - formularea acestuia este eliptică.

La același articol, reglementarea ar trebui completată cu precizarea că obiectele ridicate se sigilează.

83. La **articolul 168**, într-o logică firească a reglementării, ar trebui ca, înainte de a se preciza cuprinsul încheierii sau ordonanței, să fie inserată o dispoziție potrivit căreia măsurile avute în vedere (sens în care trebuie precizate în concret) se dispun prin ordonanța procurorului, în cursul urmăririi penale și prin încheierea instanței, în cursul judecății.

84. La **articolul 169**, semnalăm o contradicție între cele două alineate, conturată de faptul că alineatul (1) face trimitere la ordonanța organului de urmărire penală, iar alineatul (2) se referă doar la ordonanța procurorului.

De asemenea, față de natura măsurii reglementate, este de discutat dacă nu ar fi mai potrivit ca plângerea împotriva ordonanței procurorului să fie soluționată de judecătorul de drepturi și libertăți.

Totodată, la alineatul (2), este necesar să se precizeze momentul de la care curge termenul de 24 de ore.

85. La **articolul 170** alineatul (1), sintagma „ce dispune de cunoștințele profesionale necesare” este superfluă și trebuie eliminată.

Alineatul (2) al aceluiași articol trebuie modificat astfel încât cererea de efectuare a expertizei să poată fi făcută și de subiecții procesuali principali, întrucât o expertiză poate fi efectuată și înainte de punerea în mișcare a acțiunii penale.

La alineatul (4), sunt utilizate conceptele „experți oficiali” și „experți independenți autorizați” fără a se explica semnificația fiecăruia dintre aceștia.

86. La **articolul 172**, alineatul final trebuie, pentru acuratețea exprimării, reformulat întrucât art. 65 – 67 reglementează abținerea sau recuzarea altor persoane decât expertul.

La același articol, alineatele (2) și (3) trebuie numerotate corespunzător.

87. La **articolul 173** alineatul (5), referirea la caracterul rezonabil al onorariului este nepotrivită întrucât onorariul trebuie să fie cel convenit, indiferent dacă suma este sau nu rezonabilă.

Cu referire la alineatul (6), semnalăm faptul că articolul 126, la care se face trimitere, nu reglementează drepturi, ci măsuri de protecție.

De asemenea, referitor la alineatul (8), considerăm că se impune reformularea acestuia, astfel încât să consacre generic posibilitatea angajării răspunderii civile a expertului. Reglementarea propusă poate fi de natură să genereze confuzii, în sensul că s-ar putea înțelege că obligarea la suportarea costurilor sau prejudiciilor ar putea fi dispusă de organul de urmărire penală sau de instanța penală.

88. La **articolul 174** alineatul (2) teza a III-a, trimiterea la dispozițiile art. 173 alin.(7) este greșită.

89. La **articolul 175**, alineatul (1) trebuie completat astfel încât și subiecții procesuali principali să fie chemați de organul judiciar.

De asemenea, reglementarea acestui articol ar trebui reformulată, în sensul ca chemarea părților și a subiecților procesuali principali să se realizeze înainte de

[REDACTED] [REDACTED]
dispunerea expertizei, să li se comunice obiectivele propuse pentru a face observații sau a cere modificarea ori completarea acestora, după care organul judiciar să dispună asupra expertizei. Este normal, mai ales în cursul judecății, ca stabilirea obiectivelor expertizei și dispunerea acesteia să se realizeze după o dezbatere contradictorie. În faza de judecată, aceleași drepturi ar trebui consacrate și pentru procurorul care participă la judecată. De asemenea, considerăm că chemarea expertului ar trebui să se facă, eventual, după dispunerea expertizei.

90. **Articolul 176** trebuie completat cu dispoziții privind participarea părților și a subiecților procesuali principali la efectuarea expertizei, mai ales că, din cuprinsul art. 177 alin.(4) lit. b), ar rezulta că există o astfel de participare.

91. În cuprinsul **articolului 177** trebuie reglementată o dispoziție care să stabilească cum se materializează opinia expertului parte.

92. La **articolul 178** alineatul (2), referirea la serviciul medico-legal trebuie înlocuită cu o referire la instituția medico-legală.

93. La **articolul 182**, alineatul (4) trebuie reformulat pentru a clarifica dacă cel care prezintă scriptele semnează plicul sigilat în care se introduc sau chiar scriptele prezentate.

94. La **articolul 183**, este necesar ca alineatul (3) să precizeze dacă luarea consimțământului scris al persoanei ce urmează a fi supusă expertizei se realizează de către organul judiciar sau de comisia medico-legală.

La alineatul (4) al aceluiași articol, este necesar a fi reglementată o procedură după care judecătorul de drepturi și libertăți dispune emiterea mandatului de aducere.

Pentru acuratețea exprimării, semnalăm faptul că în cuprinsul acestui articol referirea la judecătorul de drepturi și libertăți se face cu utilizarea sintagmei „judecătorul de libertăți”, fapt care ar trebui evitat prin utilizarea denumirii complete a instituției.

În același context, considerăm că la alineatul (18) referirea la instanța ierarhic superioară trebuie înlocuită o referire la judecătorul de la instanța ierarhic superioară.

La alineatul (21), trebuie precizat expres faptul că măsura internării nevoluntare poate fi luată de instanță în cursul judecății.

La alineatul (22) al aceluiași articol, referirea la instanță trebuie înlocuită cu o referire la „președintele completului de judecată”, pentru păstrarea unei consecvențe, având în vedere că în cazul instanței ierarhic superioare încunoștiințarea se face de președintele completului de judecată.

În fine, considerăm că alineatul (26) ar trebui să cuprindă și referiri la soluționarea sesizării în camera de consiliu, la citarea sau prezența suspectului sau inculpatului și asistarea acestuia de către avocat.

95. Reglementarea **articolului 184** ar trebui completată pentru a se asigura și instanței de judecată posibilitatea de a dispune, în faza de judecată, efectuarea unei autopsii, după exhumare. Corespunzător, s-ar impune și completarea alineatului (2) al articolului 185, cu o precizare privind organul judiciar care asistă la examinare, când exhumarea se dispune de instanță în cursul judecății.

96. La **articolul 189** alineatul (1) teza a III-a, este discutabilă excluderea reprezentantului legal și a ocrotitorului legal al suspectului sau inculpatului lipsit de capacitate de exercițiu sau, după caz, cu capacitate restrânsă de exercițiu, din sfera persoanelor cărora trebuie să li se solicite consimțământul pentru examinarea fizică.

De vreme ce, potrivit celei de a doua teze, consimțământul scris al persoanei ce urmează a fi examinată trebuie cerut și suspectului sau inculpatului, nefăcându-se nici o distincție în acest sens, este firesc să fie solicitat consimțământul reprezentantului legal, când suspectul este lipsit de capacitate de exercițiu, sau prezența ocrotitorului legal la exprimarea consimțământului, dacă suspectul sau inculpatul are capacitate restrânsă de exercițiu.

La alineatul (2) al aceluiași articol, considerăm că cererea adresată judecătorului de drepturi și libertăți trebuie să fie formulată de procuror, referirea la organul de urmărire penală putând genera și interpretarea că această cerere ar putea fi formulată și de

organul de cercetare penală.

La același alineat, semnalăm necesitatea eliminării sintagmei „ocrotitorului legal”, din contextul „al reprezentantului sau ocrotitorului legal ori a încuviințării”.

La alineatul (5), considerăm că este necesară o procedură pentru soluționarea cererii de efectuare a examinării fizice, observație care este valabilă și în privința alineatului (7).

La alineatul (10) în locul sintagmei „numele și prenumele suspectului sau inculpatului” trebuie să fie utilizată sintagma la „numele și prenumele persoanei examinate”, întrucât pot fi examinate și alte persoane.

De asemenea, considerăm că este necesară completarea alineatului (11), în sensul ca examinarea fizică să fie făcută în așa fel încât să nu fie pusă în pericol nici integritatea corporală sau sănătatea persoanei examinate.

97. La alineatul (3) al **articolului 192**, pentru evitarea unor interpretări contradictorii, trebuie lămurit dacă prezența avocatului ales sau desemnat din oficiu este necesară și în situația în care asistența juridică nu este obligatorie, întrucât textul nu face nici o distincție în acest sens.

98. La **articolul 195**, reglementarea alineatului (1) este incompletă, referindu-se la fotografierea și amprentarea persoanei reținute sau arestate, fără a face referire și la alte persoane a căror fotografiere sau amprentare poate fi utilă cauzei.

De altfel, sub acest aspect, alineatul (1) este în contradicție cu chiar denumirea marginală a articolului, respectiv „Fotografierea și amprentarea suspectului, inculpatului sau a altor persoane”.

99. Cu referire la dispozițiile **articolului 199** alineatul (4), menționăm că reglementarea de ansamblu a proiectului este în sensul că organele de urmărire penală dispun asupra actelor sau măsurilor procesuale prin ordonanță, iar nu prin rezoluție. Într-un singur caz, respectiv actul prin care se dispune începerea urmăririi penale, se face referire la rezoluție.

În această concepție, apreciem că ar fi potrivit ca și comisia rogatorie să fie dispusă de organele de urmărire penală tot prin ordonanță. Această soluție este recomandată și de împrejurarea că ordonanța este un act mai complex decât rezoluția.

100. În cuprinsul **Capitolului I „Măsurile preventive”**, din Titlul V, sunt reglementate numeroase proceduri, pentru care se pune problema dacă este obligatorie participarea procurorului, asistența juridică a inculpatului sau citarea acestuia. Pentru unele dintre aceste proceduri, aceste chestiuni sunt reglementate expres, însă, în cazul altora nu există dispoziții în acest sens.

Pentru simplificarea reglementării și pentru evitarea unor interpretări contradictorii în această materie, propunem ca Secțiunea I „Dispoziții generale” să fie completată cu dispoziții privind participarea procurorului, asistența juridică a inculpatului și citarea acestuia. Evident, pot fi avute în vedere și alte aspecte ce reclamă consacrarea ca norme generale în această materie.

Aceste dispoziții ar constitui dreptul comun pentru materia măsurilor preventive, urmând ca eventualele derogări să fie prevăzute expres în cadrul fiecărei proceduri.

În același context, apreciem că reglementarea căilor de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive ar trebui să fie consecutivă dispozițiilor care reglementează luarea, prelungirea, menținerea, încetarea de drept, revocarea sau înlocuirea acestor măsuri.

101. La **articolul 202** alineatul (7), propunem înlocuirea termenului „soluțiile” cu termenul „încheierile”.

102. **Articolul 203** trebuie completat în sensul de a preciza expres unde se depune contestația și care este termenul în care judecătorul de drepturi și libertăți trebuie să trimită dosarul judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța superioară.

Cu privire la termenul de înaintare a dosarului apreciem că disciplinarea circuitului dosarului este absolut necesară, mai ales că, în practică, se pot ivi situații în care, în mod obiectiv, trimiterea dosarului la instanța superioară se face cu dificultate din

cauza distanțelor, uneori foarte mari, dintre sediile instanțelor.

Acceași observație este valabilă și în privința articolelor 204 și 205.

103. La **articolul 205**, după alineatul (3), pentru evitarea unor dificultăți de interpretare, ar trebui introdusă o dispoziție nouă care să consacre, similar art. 204 alin. (7), participarea obligatorie a procurorului la judecarea contestației.

104. La **articolul 206**, alineatul (7) trebuie modificat, în sensul eliminării sintagmei „dar nu mai târziu de 60 de zile”, întrucât în forma actuală nu se corelează cu art. 342, conform căruia durata procedurii camerei preliminare este de cel mult 30 de zile.

La același articol trebuie eliminată sintagma „impun în continuare” din cuprinsul alineatului (4).

105. La **articolul 207**, denumirea marginală trebuie modificată în sensul înlocuirii cuvântului „arestării” cu termenul „măsurii”, întrucât articolul se referă la toate măsurile preventive, nu doar la arestarea preventivă.

Cu referire la alineatul (1) al acestui articol, se pare că vizează verificarea legalității și temeiniciei măsurii preventive *în cauzele care, potrivit legii, nu sunt supuse procedurii camerei preliminare*. Pentru evitarea oricărui dubiu cu privire la interpretarea sensului acestui alineat, apreciem că sintagma „dacă legalitatea măsurii preventive nu a fost verificată în procedura camerei preliminare” trebuie înlocuită cu o precizare concretă în sensul că este vorba despre cauzele care, potrivit legii, nu sunt supuse procedurii camerei preliminare. Actuala reglementare ar putea genera și interpretarea că este aplicabilă și în situația în care judecătorul de cameră preliminară a omis verificarea legalității măsurii preventive, ceea ce ar contraveni alineatului (2) al aceluiași articol, care stabilește condițiile în care procurorul înaintează dosarul cauzei, evident pentru situația în care legea nu prevede aplicarea procedurii camerei preliminare.

De asemenea, pentru situația în care se va însuși observația de la art. 341, în varianta prevederii procedurii camerei preliminare pentru toate cauzele, ar urma ca dispozițiile articolului 207 să fie eliminate.

106. La **articolul 208**, considerăm că alineatele (4) și (15) trebuie să facă referire expresă și la suspect, întrucât măsura reținerii poate fi luată și față de acesta.

Este criticabilă reglementarea aceluiași articol, potrivit căreia audierea persoanei se realizează după reținere și nu anterior reținerii, așa cum ar fi normal. Audierea suspectului sau inculpatului constituie un important mijloc de exercitare a dreptului la apărare, care, totodată, poate furniza elemente faptice, uneori, esențiale în cauză, fapt ce reclamă audierea anterior luării măsurii reținerii.

107. La **articolul 211**, teza I-a a alineatului (5) trebuie să se refere și la situația inculpatului care nu se prezintă la judecătorul de drepturi și libertăți deși a fost legal citat. Aceeași observație este valabilă și în privința art. 213 alin. (2) și art. 219 alin. (5).

La același articol, numerotarea alineatelor consecutive alineatului (5) trebuie refăcută întrucât este greșită.

108. La **articolul 212**, considerăm că ar trebui reglementat cuprinsul propunerii motivate a procurorului, la care se referă alineatul (1), asemănător art. 224 alin. (1).

Aceeași observație vizează și alineatul (1) al art. 219.

De asemenea, se impune completarea alineatului (6), pentru a fi reglementată și situația în care încheierea judecătorului de drepturi și libertăți este atacată cu contestație potrivit art. 203, situație în care, evident, dosarul nu ar mai putea fi restituit procurorului în termenul reglementat de alineatul (6) în forma actuală.

Aceeași observație este valabilă și pentru art. 219 alineatul (8).

109. La **articolul 214**, considerăm că și pentru situația reglementată de alineatul (8) trebuie prevăzută o procedură, asemănător situației reglementate de alineatul (9), care să dispună și cu privire la citarea inculpatului, participarea procurorului, termenul în care judecătorul de drepturi și libertăți soluționează sesizarea, etc.

La alineatul (15) referirea la „art. 214” trebuie eliminată, întrucât este vorba de o trimitere în cuprinsul aceluiași articol.

Alineatul (16) trebuie completat cu o dispoziție care să asigure comunicarea către

procuror și inculpat a termenului de verificare stabilit de judecătorul de drepturi și libertăți; numai în acest fel se asigură efectiv posibilitatea acestora de a depune concluzii scrise. Aceeași observație este valabilă și pentru art. 242 alin. (4).

110. La **articolul 217** alineatul (5), trimiterea la alin. (8) este greșită, fiind vizat probabil alin. (11).

111. La **articolul 220**, considerăm că este necesar să se precizeze și dacă este obligatorie participarea procurorului.

112. La **articolul 221** alineatul (6), excepțiile prevăzute de text ar trebui să fie permise numai cu condiția ca deplasările avute în vedere să nu presupună părăsirea țării de către inculpat. De asemenea, considerăm că ipotezele în care inculpatul poate părăsi imobilul trebuie indicate expres în cuprinsul încheierii prin care se dispune această măsură preventivă.

113. La **articolul 222** alineatul (11), dacă se intenționează ca durata arestului la domiciliu să producă efecte asupra duratei maxime a arestării preventive a inculpatului în cursul urmăririi penale, cum pare a sugera textul, considerăm că această soluție ar trebui reglementată în mod expres.

Aceeași observație este valabilă și pentru art. 234 alin. (3).

La același articol, alineatele trebuie numerotate corespunzător.

114. La **articolul 223**, alineatul (1) lit. b), sintagma „în mod nepermis” ar trebui eliminată întrucât nu se vede în ce împrejurare ar fi permisă influențarea altei persoane pentru a distruge, altera, ascunde ori sustrage mijloace materiale de probă.

Redactarea alin. (1) lit. d) a aceluiași articol este defectuoasă, impunându-se înlocuirea textului „după punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa, există motive verosimile de a crede că a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune” cu textul „există motive verosimile de a crede că a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune pentru care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa”.

La același articol, considerăm că, pentru acuratețea tehnicii legislative,

reglementarea alineatului (3) ar trebui să se regăsească în alineatul (2), iar reglementarea alineatului (2) ar trebui să se regăsească în alineatul (3).

115. La **articolul 230**, considerăm că alineatul (4) ar trebui să aibă următoarea redactare:

„(4) Când mandatul de arestare a fost emis după ascultarea inculpatului, judecătorul care a emis mandatul înmânează un exemplar al mandatului persoanei arestate, iar un alt exemplar îl înmânează organului de poliție”.

De asemenea, considerăm că alineatul (5) al aceluiași articol trebuie completat în sensul că predarea mandatului de arestare preventivă la locul de deținere se face odată cu predarea arestatului.

116. La **articolul 231**, alineatul (4) trebuie modificat în sensul înlocuirii sintagmei „ascultat de” cu sintagma „adus la”, întrucât ascultarea de către judecătorul de drepturi și libertăți este reglementată în alineatul următor.

La alineatul (6), trimiterea la alineatele (4) și (5) trebuie completată prin referirea și la alineatul (2) al aceluiași articol.

De asemenea, reglementarea acestui articol trebuie completată, pentru a fi reglementată și situația în care inculpatul arestat preventiv în lipsă în cursul urmăririi penale este adus la judecătorul de cameră preliminară când cauza se află în această procedură.

117. La **articolul 232** alineatul (5), trimiterea trebuie să vizeze dispozițiile art. 231 alin. (2) și alin. (4) – (6), întrucât alineatul (8) nu există în acel articol.

La același articol, pentru acuratețea tehnicii legislative, considerăm că prevederile din alin. (6) și (7) ar trebui să se regăsească în alin. (5) și respectiv (6), iar prevederea din alin. (5) ar trebui să se regăsească în alin. (7).

118. La **articolul 237** alineatul (1) litera b) trimiterea la art. 225 este greșită, fiind vizat probabil articolul 223, iar la alin. (3) referirea la aplicarea corespunzătoare a dispozițiilor alin. (2) nu mai este necesară, întrucât această dispoziție se regăsește în

prima teză a alineatului (3).

119. La **articolul 240** alineatul (2), pentru consecvență, trebuie reglementat și momentul de la care curg termenele prevăzute în alin. (1), în situația în care arestarea preventivă se dispune de judecătorul de cameră preliminară sau de instanța de judecată.

120. La **articolul 241**, considerăm că „actele medicale prezentate” nu sunt suficiente pentru soluționarea cauzei, întrucât judecătorul nu are specializarea necesară pentru interpretarea unor acte medicale, neputând stabili, cu certitudine, dacă boala poate fi sau nu tratată în rețeaua Administrației Naționale a Penitenciarelor. În consecință, apreciem că este necesară efectuarea unei expertize medico – legale.

121. La **articolul 242** alineatul (2) litera b), trimiterea la alin. (1) al art. 206 este eronată, întrucât art. 206 alin. (1) nu reglementează un termen pentru judecător, ci pentru procuror. Trebuie revăzută, de asemenea, și trimiterea la alin. (7) al art. 206 care, așa cum s-a arătat anterior, este criticabil pentru necorelarea cu art. 342.

La alineatul (4) a se vedea observația de la art. 214 alin. (16).

122. La **articolul 243** alineatul (6), trimiterea la alin. (3) și (4) este greșită, fiind vizate probabil alin. (4) și (5). Oricum, textul este discutabil, întrucât consacră posibilitatea luării unor măsuri preventive în alte condiții decât cele reglementate de lege.

La alineatul (10) al acestui articol, trebuie reglementată suplimentar încă o derogare de la obligativitatea ascultării inculpatului, atunci când, deși legal citat, acesta nu se prezintă.

La alineatul (12), ar trebui făcută precizarea expresă că acesta se referă la situațiile reglementate în alineatul (11).

123. La **articolul 247**, considerăm că se impune modificarea alineatului (2) în sensul că propunerea procurorului trebuie să fie însoțită de o expertiză medico-legală, întrucât judecătorul nu are specializarea necesară pentru interpretarea unor acte medicale.

Apreciem că se impune și modificarea alineatului (4), urmând să aibă următorul cuprins:

„(4) Când suspectul sau inculpatul este prezent, soluționarea propunerii se face numai după ascultarea acestuia, în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu. Propunerea se soluționează și în lipsa suspectului sau inculpatului atunci când acesta nu se prezintă, deși a fost legal citat, dar numai în prezența avocatului, ales sau numit din oficiu, căruia i se dă cuvântul pentru a pune concluzii.”

La alineatul (9) sintagma „însănătoșirea inculpatului” trebuie înlocuită cu sintagma „însănătoșirea suspectului sau inculpatului”.

De asemenea, la alin. (12) trimiterea la art. 261 este eronată, fiind vizate probabil dispozițiile art. 248.

124. La **articolul 248**, alineatul (2) trebuie să vizeze și internarea medicală a suspectului, nu doar a inculpatului.

Aceeași observație este valabilă și pentru art. 249 alin. (8) și (10).

125. La **articolul 249**, alineatul (3) ar trebui să precizeze expres că aducerea se realizează printr-un mandat de aducere.

Alineatul (12) al aceluiași articol ar trebui să facă trimitere și la alin. (9), care, la rândul său, face trimitere la măsurile de ocrotire.

126. La **articolul 250** alineatele (3) și (4), considerăm că nu există nici o rațiune pentru care măsurile asiguratorii să nu poată fi luate și față de suspect, cu atât mai mult cu cât, în privința măsurilor asiguratorii pentru repararea pagubei, constituirea de parte civilă se poate face și înainte de punerea în mișcare a acțiunii penale.

Considerăm, totodată, că este necesară completarea reglementării în sensul stabilirii unei proceduri pentru luarea măsurilor asiguratorii și precizarea actelor prin care se dispun aceste măsuri.

127. La **articolul 251** alineatul (1), momentul de la care începe să curgă termenul de 3 zile este stabilit doar pentru ipoteza contestației împotriva măsurii asiguratorii, nu și pentru contestația împotriva modului de aducere la îndeplinire a măsurii; în consecință, este necesară completarea reglementării sub acest aspect.

La alineatul (4), trebuie să se precizeze dacă este obligatorie participarea procurorului la soluționarea plângerii.

La alineatul (7), din împrejurarea că, referitor la măsura asiguratorie, luată de judecătorul de cameră preliminară sau de instanță, se prevede posibilitatea contestării doar a modului de aducere la îndeplinire, s-ar părea că se consacră implicit soluția conform căreia nu se poate face contestație împotriva măsurii asiguratorii luate de judecător sau de instanță. Dacă este așa, o astfel de soluție ar trebui reglementată în mod expres.

La alineatul (9), sintagma „rămânerea definitivă a oricărei soluții” este susceptibilă de mai multe interpretări, motiv pentru care considerăm că ar fi mai potrivită referirea la rezolvarea definitivă a cauzei.

128. La **articolul 252**, soluția ca măsurile asiguratorii să poată fi aduse la îndeplinire și prin organele proprii de executare ale persoanei pagubite este criticabilă, întrucât organul care realizează executarea trebuie să întrunească o aparență de imparțialitate pe care aceste organe nu o îndeplinesc.

129. La **articolul 253**, redactarea alineatului (9) trebuie îmbunătățită întrucât sunt situații care pot reclama aplicarea de sigilii și pentru bunurile ridicate și lăsate în păstrarea altei persoane.

130. La **articolul 255**, alineatul (1) trebuie să vizeze nu doar încheierea ci și ordonanța procurorului, întrucât măsurile asiguratorii pot fi luate și de procuror în cursul urmăririi penale.

131. La **articolul 256** alineatul (2), trimiterea la alineatul (6) al art. 251 este eronată, fiind vizate, de fapt, alin. (7) – (9). În plus, trimiterea ar trebui să se refere și la alin. (1) – (5) ale aceluiași articol.

132. La **articolul 258**, trimiterea din alineatul (8) trebuie revăzută, întrucât militarii nu pot avea vârsta mai mică de 16 ani.

133. La **articolul 259** alineatul (1) litera f), trebuie să se facă referire și la art. 91

alin. (4), după caz, întrucât și acest text reglementează situații de asistență juridică obligatorie.

Mențiunea din partea finală a alineatului (2) al aceluiași articol - în sensul că în cazul în care are avocat ales, după prima citare legal îndeplinită, învinuitul sau inculpatul va fi citat la sediul avocatului său - trebuie eliminată, întrucât nu are corespondent în nici una din dispozițiile care reglementează citarea, cuprinse în Proiect.

134. La **articolul 260**, alineatul (12) trebuie reformulat, după cum urmează:

„(12) Instituțiile, autoritățile publice și alte persoane juridice se citează la sediul acestora, iar în cazul neidentificării sediului, se aplică în mod corespunzător dispozițiile alin. (5).”

În acest fel, se reglementează și citarea în situația în care activitatea infracțională s-a desfășurat în mai multe locuri.

135. La **articolul 261** alineatul (2), trebuie eliminată negația din contextul „sau primind-o nu refuză”.

La alineatul (5) trimiterea la alineatele (7) – (9) din art. 260 este eronată, fiind vizate, de fapt, alin. (6) – (8).

136. La **articolul 266** alineatele (7) și (8), pentru acuratețea tehnicii legislative, trebuie eliminate referirile la instanța de judecată, în condițiile în care alineatele (4) – (8) ale aceluiași articol reglementează emiterea mandatului de aducere de către judecătorul de drepturi și libertăți în cursul urmăririi penale, la cererea procurorului.

Alineatele (10) și (11) ale aceluiași articol trebuie reformulate, după cum urmează:

„(10) Mandatul de aducere emis de procuror, în cursul urmăririi penale, sau de instanță, în cursul judecății, trebuie să cuprindă, în mod corespunzător, mențiunile prevăzute în alin.(8).

(11) Persoana adusă cu mandat de aducere este ascultată, de îndată, de către organul judiciar sau este efectuat, de îndată, actul care a necesitat prezența acesteia.”

137. La **articolul 267**, alineatul (4) trebuie completat cu o teză nouă, potrivit căreia procesul verbal se înaintează, de îndată, organului de urmărire penală sau, după caz, instanței de judecată.

138. La **articolul 273**, considerăm că soluția adoptată de alineatul (6) este criticabilă, întrucât nu este echitabil ca angajatorul să plătească martorului, expertului sau interpretului venitul pe durata lipsei de la serviciu.

139. La **articolul 274**, considerăm că alineatul final trebuie eliminat, întrucât soluția acestuia nu are nici o justificare logică.

Faptul că inculpatul își recunoaște vinovăția nu poate avea efect în privința cheltuielilor judiciare generate chiar de acesta prin săvârșirea infracțiunii ce constituie obiectul procesului.

140. La **articolul 275**, față de împrejurarea că alineatul (1) reglementează suportarea cheltuielilor judiciare avansate de stat, în caz de achitare sau de încetare a procesului penal *în fața instanței*, este nepotrivită referirea la clasare făcută la literele a) și b) de la punctul 3 ale aceluiași alineat.

De asemenea, alineatul (4) al aceluiași articol ar trebui să se refere și la persoana vătămată.

Totodată, pentru consecvență în raport cu reglementarea art. 274 alin. (1), ar trebui să rămână în sarcina statului toate cheltuielile ocazionate de asistența juridică obligatorie (nu doar cele ocazionate de asistența juridică obligatorie a inculpatului) și cele ocazionate de acordarea asistenței juridice gratuite.

141. La **articolul 281** alineatul (3), pentru a se da eficiență celei de a doua teze, trebuie înlocuită sintagma „se constată” din prima teză cu sintagma „poate fi invocată”.

În reglementarea actuală a textului se poate ivi și interpretarea potrivit căreia interdicția instituită de teza a doua vizează doar momentul până la care *poate fi invocată* încălcarea dispozițiilor legale avute în vedere, însă prima teză ar consacra totuși posibilitatea constatării din oficiu a aceluiași nulități în orice stare a procesului; o astfel

de interpretare ar fi, evident, contrară sensului celei de a doua teze.

Totodată, teza a doua a alineatului (3) face referire la o „dezbatere” în procedura camerei preliminare, fapt ce poate genera confuzii întrucât, potrivit art. 344 alin. (1), părțile și procurorul nu sunt prezente la ședința camerei preliminare.

142. La **articolul 282**, alineatul (1) trebuie să se refere și la drepturile subiecților procesuali principali.

La același articol, considerăm că soluția adoptată de alineatul (5), în privința momentului până la care poate fi invocată nulitatea relativă, este criticabilă.

Nu este în acord cu exigențele unui proces penal ca incertitudinea asupra validității unui act, pentru o cauză de nulitate relativă, să dureze până la începerea dezbaterii în instanța imediat superioară, sesizată cu o cale de atac.

Propunem ca și Proiectul să adopte soluția tradițională în privința momentului până la care poate fi invocată nulitatea relativă, sens în care considerăm că alineatul (5) ar trebui să aibă următorul cuprins:

„(5) Încălcarea dispozițiilor legale în cursul judecății poate fi invocată cel mai târziu până la primul termen de judecată cu procedura completă.”

143. La **articolul 283** alineatul (2), termenul „examinat” trebuie înlocuit cu „audiat”.

La același articol, trimiterea la art. 151 alin. (5), făcută de alineatul (4) litera n), este greșită, corectă fiind trimiterea la art. 151 alin. (3).

144. La **articolul 286** alineatul (2), reglementarea literei a) trebuie reformulată, după cum urmează:

„ a) denumirea parchetului și ziua, luna, anul și data emiterii.”

145. La **articolul 287**, copiile numerotate la care face referire alineatul (2) trebuie să fie și certificate pentru conformitate cu originalul.

146. La **articolul 290** alineatul (2), trimiterea la alineatul (7) este eronată, corectă fiind trimiterea la dispozițiile art. 289 alin. (4) – (6).

147. La **articolul 298** alineatul (2), trebuie să se facă referire și la inculpat, nu doar la suspect.

148. La **articolul 302**, pentru acuratețe și pentru corectitudinea trimiterii legislative, alineatul (3) trebuie reformulat, după cum urmează:

„(3) În cazul neîndeplinirii sau al îndeplinirii în mod defectuos, de către organul de cercetare penală, a dispozițiilor date de procuror, acesta poate sesiza conducătorul organului de cercetare penală, care are obligația ca în termen de 3 zile de la sesizare să comunice procurorului măsurile dispuse, poate aplica sancțiunea amenzii judiciare pentru abaterile judiciare prevăzute de art. 283 alin.(1) lit. a) sau, după caz, alin.(4) lit. j) ori poate solicita retragerea avizului prevăzut la art. 54 alin. (4) și (5).”

149. La **articolul 303** alineatul (1), referirea la „plângerea persoanei” trebuie să vizeze „plângerea persoanei interesate”.

150. La **articolul 304** alineatul (1), reglementarea trebuie completată după cum urmează:

„(1) Când actul de sesizare îndeplinește condițiile prevăzute de lege și *din conținutul acestuia* se constată că nu există vreunul din cazurile care împiedică exercitarea acțiunii penale prevăzute la art.15 alin.(1), organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă.”

La același articol, la alineatul (3), considerăm că este necesar a se reglementa expres un termen în care organul de cercetare penală trebuie să sesizeze procurorul, care, la rândul său, într-un anumit termen, să confirme sau să infirme rezoluția de începere a urmăririi penale.

151. La **articolul 307**, alineatul (3) trebuie să precizeze dacă soluționarea cererii se face cu sau fără participarea procurorului.

La același articol, după alineatul (4), este necesară completarea reglementării în sensul că administrarea probei, pentru care s-a admis cererea, se face de judecătorul de drepturi și libertăți. Completarea ar trebui să dispună și cu privire la participarea

procurorului, a subiecților procesuali principali sau a părților la administrarea probei.

152. La **articolul 311**, trebuie să se prevadă care este actul prin care organul de cercetare penală dispune extinderea urmăririi penale sau schimbarea încadrării juridice.

153. La **articolul 314**, alineatele (2) și (3) trebuie numerotate corespunzător, iar, la alineatul (2), trimiterea la alin. (2), care este greșită, trebuie înlocuită cu o trimitere la alin. (1).

La același articol, considerăm că soluția alineatului final este criticabilă întrucât și persoana vătămată sau partea civilă pot avea interesul ca inculpatul să fie trimis în judecată, fapt care impune recunoașterea dreptului acestora de a ataca soluția de renunțare la urmărire penală în condițiile art. 338 și 339. De altfel, posibilitatea atacării acestei ordonanțe pare a fi recunoscută de art. 338 alin. (4), însă, pentru corelarea reglementărilor, ar trebui modificat corespunzător și art. 314.

154. La **articolul 316** alineatul (2), sintagma „încetarea măsurii arestării preventive” trebuie înlocuită cu sintagma „încetarea de drept a măsurii arestării preventive”.

155. La **articolul 318**, propunem reformularea alineatului (5), după cum urmează:
„(5) Ordonanța de renunțare la urmărire cuprinde, după caz, mențiunile prevăzute la art.286 alin.(2), precum și dispoziții privind măsurile dispuse conform alin. (3) și art. 315 alin. (2) – (4), termenul până la care trebuie îndeplinite obligațiile prevăzute de alin. (3) și sancțiunea nedepunerii dovezilor la procuror, precum și privind cheltuielile judiciare stabilite în temeiul art.275 alin.(5).”

156. La **articolul 320** alineatul (1), referirile la art. 289, 290 și 294 sunt lipsite de sens, întrucât nu reglementează direct cazuri de clasare, cum ar părea să sugereze teza a doua a aceluiași alineat.

Este, de asemenea, lipsită de sens și reglementarea alineatului (2), întrucât art. 317 reglementează restituirea de către procuror a cauzei la organul de cercetare penală atunci când apreciază că nu sunt îndeplinite condițiile pentru a se dispune clasarea. În acest

context, ar fi de neînțeles ca organul de cercetare penală să transmită procurorului un dosar doar pentru ca acesta să i-l restituie.

157. La **articolul 321** alineatul (4), trimiterea la alineatul (4) este greșită, fiind vizat, de fapt, alineatul (3).

158. La **articolul 325** alineatul (3), trimiterea ar trebui să vizeze și alineatul (4) al art. 324.

Remarcăm, totodată, faptul că reglementarea acestui articol consacră legislativ posibilitatea trecerii discreționare a dosarelor de la un parchet ierarhic inferior la un parchet ierarhic superior, aspect ce poate fi privit ca o încălcare a prevederilor alin. (3) al art. 131 din Constituție, în conformitate cu care parchetele funcționează în mod strict pe lângă instanțe, cum arată și denumirea lor; în aceste condiții reglementarea art. 325 trebuie revăzută.

159. La **articolul 334**, se impune completarea reglementării, întrucât redeschiderea urmăririi penale are loc și atunci când judecătorul de cameră preliminară a admis plângerea împotriva ordonanței de clasare și a trimis cauza la procuror în vederea completării urmăririi penale.

Totodată, similar art. 273 alin. (1)¹ din reglementarea actuală, trebuie consacrată obligativitatea dispozițiilor judecătorului de cameră preliminară pentru organele de urmărire penală.

160. La **articolul 339**, pentru acuratețea tehnicii legislative, trimiterea din alineatul (1) ar trebui să vizeze și art. 335 – 337 la care, la rândul său, face referire art. 338.

În același sens, la alineatul (2) trimiterea ar trebui să vizeze art. 337, întrucât art. 338 nu prevede nici un termen ci face, sub acest aspect, trimitere la art. 337.

161. La **articolul 340**, cu referire la dispozițiile alineatului (2), reglementarea trebuie completată pentru a se stabili cum se face comunicarea, cum se face dovada comunicării, dacă această comunicare este, de fapt, o citare, etc.

Acceași observație este valabilă și pentru celelalte situații în care Proiectul face referire la comunicare sau încunoaștințare.

La același articol, pentru evitarea unei practici neunitare, după alineatul (4), ar trebui introdus un alineat nou, cu următorul cuprins:

„Plângerea greșit îndreptată se trimite judecătorului de cameră preliminară competent.”

Reglementarea alin. (5) nu prevede modul de soluționare în cazul plângerii formulată de persoana față de care s-a dispus netrimiterea în judecată și care solicită schimbarea temeiului de drept al soluției, în ipoteza unei instrumentări complete. Propunem reglementarea acestei situații, având în vedere Decizia nr. 44 din 13 octombrie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în sensul că instanța poate dispune și schimbarea temeiului de drept al soluției, în ipoteza unei instrumentări complete.

La alineatul (6), este necesar a fi indicate persoanele care pot formula contestația la care se face referire.

162. La **articolul 341**, propunem eliminarea alineatului (2), urmând ca toate cauzele în care se dispune trimiterea în judecată să fie supuse procedurii camerei preliminare.

Alineatul (2) exceptează de la procedura camerei preliminare cauzele având ca obiect infracțiuni pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Această soluție ar reclama, în mod necesar, reglementarea unei proceduri pentru situația în care, în cursul judecății, se constată nelegalitatea trimiterii în judecată pentru o astfel de infracțiune. Fără îndoială, această procedură ar presupune și posibilitatea restituirii cauzei la procuror, posibilitate care, din perspectiva, termenului rezonabil al procesului penal, este criticabilă.

În aceste condiții, considerăm că este mai potrivit ca și cauzele la care se referă alineatul (2) să fie supuse procedurii camerei preliminare.

163. La **articolul 343**, trebuie observat faptul că în cadrul procedurii camerei preliminare, prin statuarea asupra legalității probelor, se poate adopta o soluție care să afecteze și drepturile persoanei vătămate, părții civile sau părții responsabile civilmente.

În consecință, apreciem că este firească și implicarea acestora în cadrul acestei proceduri, cu reglementarea unor drepturi și obligații pentru aceste persoane, corespunzător celor reglementate pentru inculpat. În același sens, ar urma să fie completate și prevederile art. 91 cu reglementări în privința drepturilor avocatului persoanei vătămate, părții civile și părții responsabile civilmente în această procedură.

La alineatul (4), considerăm că încunoștiințarea cu privire la posibilitatea angajării unui avocat trebuie să se facă și în situația în care asistența juridică nu este obligatorie.

164. La **articolul 344** alineatul (2), pentru a se evita interpretarea în sensul că doar aspectele reglementate în text constituie obiectul verificării, ar trebui făcută precizarea că aceste aspecte se verifică în prealabil celor din art. 341.

Totodată, având în vedere că alineatele (4) și (5) ale aceluiași articol se referă la soluțiile pe care le poate adopta judecătorul de cameră preliminară și efectele acestora, considerăm că aceste alineate ar trebui să se regăsească în cuprinsul art. 345, după alineatul (5).

165. La **articolul 345**, pentru corelare cu art. 206, alineatul (1) trebuie să se refere și la menținerea măsurilor preventive.

166. Reglementarea **Titlului III „Judecata”** este marcată de o inconsecvență cu privire la situația persoanei vătămate.

Aceasta este un subiect procesual principal, participând, în această calitate, și la faza de judecată, iar conform art. 32 are aceleași drepturi ca și părțile, cu excepția celor pe care legea le conferă numai acestora. Poate chiar în considerarea acestei prevederi legale, multe dispoziții fac referire doar la părți, persoanei vătămate urmând să-i fie aplicate corespunzător.

Totuși, în cuprinsul aceluiași Titlu există dispoziții care, alături de părți, menționează expres și persoana vătămată (ex. art. 365, art. 373 alin. (3), art. 376, art. 377 și toată Secțiunea I a Capitolului II, etc.).

Pentru acuratețea tehnicii legislative și pentru evitarea unor interpretări neunitare, considerăm că această inconsecvență trebuie eliminată.

167. La **articolul 350**, alineatele (2) și (4) trebuie să se refere și la procuror, întrucât și acesta poate formula cereri sau ridica excepții, având, totodată, dreptul de a participa la dezbaterile mijloacelor de probă.

168. La **articolul 351** alineatele (9) și (10), trimiterile la alineatele (2) și (3) sunt greșite, în realitate fiind vizate alin. (3) și (4).

În plus, reglementarea alineatului (10) este criticabilă, întrucât dacă instanța își întemeiază hotărârea pe date confidențiale, necunoscute și nedezbătute de părți, se încalcă dreptul la apărare. În consecință, apreciem că teza a doua a alineatului (10) trebuie eliminată.

169. La **articolul 352**, alineatul (2) este criticabil întrucât nu se poate explica rațional soluția potrivit căreia persoana vătămată se citează doar pentru primul termen de judecată, în condițiile în care aceasta participă la proces în tot cursul judecății, poate apela hotărârea, etc.

De asemenea, nu este foarte clară reglementarea alineatului (6), care, în opinia noastră, trebuie să stabilească cu claritate cine emite citația, în ce mod se realizează citarea de către procuror și părți și cum se face dovada citării.

170. La **articolul 358** alineatul (8), considerăm că trebuie reglementată modalitatea în care procedează completul și în situația în care asistența juridică este obligatorie pentru celelalte părți și persoana vătămată; dacă soluția este aceeași ca pentru inculpat, atunci trebuie precizată expres.

171. La **articolul 360**, reglementarea alineatului (8) ar trebui, pentru corelare cu art. 354, să se refere și la cauzele în care inculpatul este arestat la domiciliu.

172. La **articolul 361**, trimiterea făcută de alineatul (2) la art. 207 ar trebui nuanțată, în sensul că verificarea se face în ședință publică, iar nu în camera de consiliu cum se întâmplă în situația reglementată de art. 207.

173. La **articolul 363**, reglementarea alineatului (4) trebuie modificată pentru a se stabili dacă se desemnează un avocat din oficiu și în situația în care inculpatul cere să fie judecat în lipsă, nu are avocat iar asistența juridică nu este obligatorie.

La același alineat, trebuie să se precizeze expres dacă această dispoziție este aplicabilă și inculpatului aflat în stare de deținere.

174. La **articolul 365** alineatul (2), drepturile reglementate pentru persoana vătămată trebuie limitate numai la latura penală a cauzei.

175. La **articolul 366** alineatul (4), este necesară completarea reglementării pentru a se stabili momentul de la care curge termenul de 3 zile, unde se depune contestația, circuitul dosarului și o procedură de judecare a contestației.

La alineatul (7), trimiterile la art. 224 și art. 245 sunt greșite iar, pe de altă parte, se impune completarea reglementării similar celor menționate pentru alineatul (4) al aceluiași articol.

176. La **articolul 367** alineatul (1), este valabilă cea de a doua observație de la art. 366 alin. (7).

177. La **articolul 372** alineatul (3), referirea la interpreți este discutabilă întrucât scopul chemării interpreților nu este acela de a fi ascultați.

Aceeași observație este valabilă și în privința art. 378 alin. (10).

178. La **articolul 374**, alineatul (1) ar trebui completat pentru a avea următorul cuprins:

„(1) Dacă inculpatul nu solicită ca judecata să aibă loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală sau dacă cererea sa a fost respinsă, președintele explică persoanei vătămate că se poate constitui parte civilă până la începerea cercetării judecătorești.”

179. La **articolul 375** alineatul (4), trimiterea trebuie să vizeze alin. (3).

180. La **articolul 377**, alineatul (2) omite să menționeze, după inculpat, și pe partea vătămată, în rândul celor care pot adresa întrebări.

181. La **articolul 378** alineatul (6), trimiterea la art. 53 lit. c) este greșită, procedura administrării anticipate a probatoriului fiind reglementată de art. 307.

182. La **articolul 379** alineatul (1), pentru corelarea cu art. 375 alin. (4), reglementarea ar trebui completată astfel încât audierea inculpatului să se facă după administrarea și a probelor propuse de persoana vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente.

183. **Articolul 381** este de natură să creeze confuzii întrucât se referă numai la art. 368 (notele grefierului). Firesc ar fi ca declarațiile să fie consemnate conform art. 108 alin. (1) – (4), întrebările respinse urmând a fi consemnate în încheierea din ședință potrivit art. 377 – 379.

184. La **articolul 388**, reglementarea alineatului (3), potrivit cu care „durata concluziilor procurorului, ale părților și ale avocaților acestora nu poate fi limitată”, este criticabilă, putând genera interpretarea că aceste concluzii ar putea dura oricât, chiar mai mult decât este necesar pentru lămurirea instanței, ceea ce, evident, contravine sensului unui proces.

De asemenea, teza a II-a aceluiași alineat poate veni în contradicție cu prima teză, în condițiile în care stabilirea unei durate similare poate însemna și limitarea duratei.

Apreciem, în consecință, că alineatul (3) trebuie reformulat.

185. La **articolul 393** alineatul (2), este necesară corelarea acestor dispoziții cu cele ale art. 183 alin. (28) și cu art. 399 alin. (8).

Potrivit art. 183 alin. (28) „perioada în care suspectul sau inculpatul a fost internat într-o instituție de specialitate în vederea efectuării expertizei psihiatrice se deduce din durata pedepsei, dacă aceasta a fost pronunțată potrivit art.72 din Codul penal”, iar conform art. 399 alin. (8) „durata măsurii arestului la domiciliu se deduce din pedeapsa

[REDACTED] aplicată prin echivalarea a trei zile de arest preventiv la domiciliu cu o zi din pedeapsă".

În acest sens, propunem completarea alineatului (2) al art. 393 cu o referire la computarea arestului la domiciliu și a duratei internării într-o instituție de specialitate în vederea efectuării expertizei psihiatrice.

Aceeași observație este valabilă și pentru art. 404 alin. (4) lit. a).

186. La **articolul 395** alineatul (2), sintagma „ședință în continuare”, vizând probabil faptul că nu se mai dispune citarea părților, ar trebui totuși explicată.

187. Potrivit **articolului 396** alineatul (6), încetarea procesului penal se pronunță în cazurile prevăzute la art. 15 alin. (1) lit. c)- j), precum și în cazul în care, pe parcursul procesului, procurorul a declarat că renunță la exercitarea acțiunii penale.

Cazurile și condițiile în care procurorul poate declara acest lucru, precum și măsura în care instanța de judecată poate cenzura sau aprecia asupra acestei renunțări, nu sunt, însă, reglementate. De asemenea, nu rezultă din conținutul reglementării dacă persoana vătămată are posibilitatea exercitării unei căi efective de atac împotriva acestei renunțări la exercitarea acțiunii penale.

188. La **articolul 397** alineatul (5), trimiterea la articolul 25 alin. (5) este greșită, fiind vizat, probabil, art. 24 alin. (5).

La același alineat, teza a II-a trebuie modificată urmând a se referi la partea civilă, iar nu la persoana vătămată.

Reglementarea alineatului (6) este contradictorie, motiv pentru care propunem reformularea textului, după cum urmează:

„(6) În cazul în care în cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară sau al judecății, față de inculpat s-a luat măsura preventivă a controlului judiciar pe cauțiune sau s-a dispus înlocuirea unei alte măsuri preventive cu măsura preventivă a controlului judiciar pe cauțiune și este admisă acțiunea civilă, instanța dispune plata din cauțiune a despăgubirilor acordate pentru repararea pagubelor cauzate de infracțiune, potrivit dispozițiilor art. 217.”

189. La **articolul 399** alineatul (6), trimiterea la art. 397 – 398 este eronată, fiind vizate, de fapt, art. 396 și art. 397.

190. La **articolul 401**, propunem eliminarea alineatului (1) întrucât reglementarea acestuia este identică cu cea a art. 369 alin. (1) teza I, fapt care contravine normelor de tehnică legislativă.

191. La **articolul 405** alineatul (3), considerăm că „scurta expunere” este lipsită de orice relevanță, în condițiile în care, ulterior, hotărârea se redactează în extenso.

Totodată, pregătirea acestei scurte expuneri ar putea genera uneori chiar întârzierea inutilă a pronunțării, fapt care, în condițiile necesității respectării duratei rezonabile a procesului, nu este de dorit.

192. La **articolul 409** alineatul (1) litera a), cu referire la teza a II-a, semnalăm faptul că reglementarea asemănătoare a Codului de procedură penală actual a fost declarată neconstituțională prin Decizia nr. 190/2008 a Curții Constituționale.

Totodată, sintagma „cu excepția cazurilor în care acțiunea civilă se exercită din oficiu” este nepotrivită, întrucât Proiectul nu mai prevede posibilitatea exercitării acțiunii civile din oficiu.

193. La **articolul 410**, alineatul (4) trebuie completat întrucât nu reglementează situația apelului care privește indemnizațiile cuvenite persoanelor menționate la alin. (1) lit. e) și amenzile judiciare aplicate.

194. La **articolul 425**, alineatul (2) este neclar în ceea ce privește interpretarea sintagmei „altă soluție”. Dacă prin aceasta s-ar înțelege o soluție mai favorabilă pentru inculpat, acest fapt ar trebui reglementat expres; o asemenea soluție ar fi însă susceptibilă de critică putând avea efecte contrare principiului consacrat de art. 418.

195. **Secțiunea 1 „Recursul în casație”** este caracterizată de o inconsecvență de ordin terminologic, întrucât, în mai multe rânduri, referindu-se la recursul în casație, dispozițiile folosesc sintagma „recurs”.

Se impune folosirea, în toate cazurile, a denumirii complete a acestei căi de atac

extraordinare.

196. La **articolul 427**, alineatul (2) este, în cea mai mare parte, inutil și, în consecință, trebuie reformulat.

Menirea acestui alineat ar trebui să fie aceea de a consacra excepții de la alin. (1), iar nu să declare nerecurabile hotărâri în privința cărora nici alin. (1) nu recunoaște posibilitatea atacării cu recurs în casație.

Altfel spus, alineatul (2) ar trebui să precizeze doar deciziile pronunțate de curțile de apel, ca instanțe de apel, care, prin excepție de alin. (1), nu sunt supuse recursului în casație. Or, dintre hotărârile menționate în alin. (2), se află în această situație doar deciziile pronunțate de curțile de apel în materia executării pedepselor sau a reabilitării.

197. La **articolul 428** alineatul (1), termenul de 3 luni pentru declararea recursului în casație este prea lung, motiv pentru care propunem înlocuirea acestuia cu un termen de 30 de zile, similar cu cel reglementat de proiectul Codului de procedură civilă pentru calea de atac a recursului.

198. Reglementarea art. 429 este criticabilă sub două aspecte:

a) pentru evitarea unui recurs în casație „omissio medio”, ar fi necesară completarea articolului 429 cu un alineat nou, care să statueze că decizia instanței de apel, prin care a fost respins apelul, nu poate fi atacată cu recurs în casație de persoanele care nu au folosit apelul ori când apelul acestora a fost retras;

b) nu este prevăzută nici o dispoziție cu privire la situația recursului în casație declarat de persoana vătămată căreia, indiscutabil, trebuie să i se recunoască posibilitatea exercitării acestei căi de atac. Dacă această observație este însușită, trebuie modificate corespunzător și celelalte dispoziții ale acestei secțiuni.

199. La **articolul 431** alineatul (1) pct. 2, considerăm că este excesiv cazul de casare: „completul stabilit aleatoriu pentru soluționarea cauzei a fost schimbat, cu încălcarea legii, pe parcursul judecății”, motiv pentru care această sintagmă trebuie eliminată.

200. La **articolul 432**, posibilitatea ca restituirea cauzei să fie dispusă de magistratul asistent, consacrată de alineatul (6), este criticabilă.

Având în vedere că restituirea cauzei constituie, totuși, un act de dispoziție în cadrul procedurii, ar trebui ca aceasta să fie dispusă de un judecător al Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru asigurarea unei garanții de legalitate cu privire la această măsură.

201. La **articolul 433** alineatul (2), trimiterea la art. 426 este lipsită de sens, iar trimiterea la art. 428, care reglementează termenul în care se declară recursul în casație, este inutilă întrucât la termen se referă și prima teză a aceluiași alineat.

Alineatul (4) al aceluiași articol trebuie completat pentru a se lămurii unde este trimisă cauza după admiterea în principiu.

202. La **articolul 435** alineatul (1), referirea la art. 439 este inutilă.

203. Alineatul (1) al **articolului 438** trebuie completat cu o dispoziție care să statueze expres dacă asistarea de către avocat este obligatorie în toate cazurile.

204. La **articolul 441** alineatul (1) punctul 2 litera a), referirea la constatarea greșitei aplicări a legii este incorectă, întrucât o hotărâre nu se poate rezuma doar la a constata o atare greșeală.

La același articol, este necesar un alineat nou, potrivit căruia, dacă recursul în casație este admis pentru motivul prevăzut de art. 431 alin. (1) pct. 1, se dispune rejudecarea de către instanța competentă.

205. La **articolul 443** propunem reformularea alineatului (1), după cum urmează:

„(1) Instanța de rejudecare trebuie să se conformeze hotărârii instanței de recurs în casație, în măsura în care situația de fapt rămâne cea avută în vedere la admiterea recursului în casație.”

206. La **articolul 446** alineatul (2), având în vedere că soluțiile adoptate asupra laturii civile nu pot fi dissociate de cele adoptate asupra laturii penale, considerăm că propunerea de reglementare a unui regim juridic diferit pentru dispozițiile aceleiași



*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

hotărâri – în privința instanței competente să rezolve cererea de revizuire și a cazurilor în care se poate exercita această cale extraordinară de atac – după cum dispozițiile privesc latura penală sau latura civilă, este criticabilă.

De cele mai multe ori, soluția adoptată asupra laturii penale determină și soluția în privința laturii civile.

Concret, cu referire la revizuire, exemplificăm situația admiterii cererii și pronunțării unei hotărâri de condamnare a inculpatului achitat sau față de care s-a încetat procesul penal prin hotărârea definitivă supusă revizuirii, situație ce impune și modificarea soluției asupra acțiunii civile care, în considerarea soluției de achitare sau de încetare a procesului penal, a fost lăsată nesoluționată. În reglementarea Proiectului însă, instanța penală nu ar avea posibilitatea modificării soluției asupra acțiunii civile. În acest sens, partea civilă ar urma să se adreseze instanței civile, evident dacă mai este în termenul de exercitare a căii de atac prevăzut de Codul de procedură civilă. O astfel de soluție nu face decât să întârzie în mod nejustificat soluționarea acțiunii civile, cu implicații negative asupra dreptului părții de soluționare într-un termen rezonabil a cauzei sale.

Pe de altă parte, cel puțin în raport cu actualul Cod de procedură civilă, care reglementează diferit cazurile de revizuire, soluția propusă de Proiect poate conduce la situația în care, pentru același motiv, partea interesată poate alege între calea de atac a recursului în casație (care poate viza atât latura penală, cât și latura civilă) și revizuirea cu privire la latura civilă, fapt care este inacceptabil; posibilitatea alegerii este determinată de faptul că unul dintre motivele de revizuire prevăzut de actualul Cod de procedură civilă (art. 322 pct.8) poate constitui, în reglementarea Proiectului, un motiv pentru exercitarea căii de atac a recursului în casație (art. 431 alin. (1) pct. 7).

La același articol considerăm că este necesară reglementarea a două noi motive de revizuire:

1. când împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru



*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

aceeași faptă;

2. când hotărârea a cărei revizuire se cere este contrară unei decizii pronunțată de către Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție în soluționarea unui recurs în interesul legii, indiferent dacă recursul în interesul legii este soluționat înainte sau după pronunțarea hotărârii.

207. La **articolul 448** alineatul (2) litera b), este necesară precizarea expresă că membrul de familie al condamnatului poate cere revizuirea numai în favoarea condamnatului.

Aceeași observație este valabilă și pentru art. 459 alin. (2) lit. b).

208. La **articolul 450** alineatul (2), considerăm că termenul de 1 an este nejustificat de mare, chiar dacă se regăsește și în reglementarea actuală. Durata acestui termen este în dezacord cu dreptul celorlalte persoane ce pot fi implicate în procedura de revizuire, de judecare într-un termen rezonabil a cauzei.

209. La **articolul 451**, trimiterea la art. 44 este greșită, fiind vizat art. 43.

210. La **articolul 453** alineatul (4), trimiterea la art. 15 este greșită. Corespunzător reglementării actuale, ar însemna ca trimiterea să vizeze dispozițiile art. 396 alin. (7) și (8).

Considerăm totuși că în reglementarea Proiectului nu trebuie să se mai regăsească prevederile alineatului (4).

În acest sens, trebuie observat faptul că, în reglementarea Proiectului, în caz de achitare sau de încetare a procesului penal, instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă (art. 24 alin. (5)). În aceste condiții, în aplicarea prevederilor art. 453 alin. (4), ar însemna că - în caz de deces al condamnatului - cu ocazia rejudecării cauzei după admiterea în principiu, instanța nu ar putea pronunța decât achitarea sau încetarea procesului penal, cu consecința obligatorie a modificării soluției asupra laturii civile în sensul lăsării nesoluționate a acțiunii civile.

Așadar, doar decesul inculpatului ar influența soluționarea acțiunii civile, fapt

[REDACTED] care nu poate fi acceptat și care impune eliminarea alineatului (4).

211. La **articolul 454** alineatul (2), ar trebui ca să se recunoască efectul suspensiv de executare cel puțin în privința contestației declarate de procuror împotriva încheierii prevăzute la alin. (1), atunci când condamnatul se află în executarea pedepsei și când suspendarea executării hotărârii ar putea însemna punerea acestuia în libertate.

212. La **articolul 456** alineatul (3), referirea la pedeapsa închisorii cu executarea la locul de muncă trebuie eliminată, întrucât proiectul noului Cod penal nu mai prevede această modalitate de individualizare a executării pedepsei.

213. La **articolul 460**, pentru evitarea unor interpretări neunitare, se impune reformularea alineatului (2). Chiar dacă din interpretarea acestui alineat, corelat cu alineatul (1) - conform căruia redeschiderea se poate solicita în termen de 6 luni de la data în care condamnatul a luat cunoștință că s-a desfășurat un proces penal împotriva sa - se deduce că este avută în vedere o persoană care nu a cunoscut despre existența procesului până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare (sau, dacă a cunoscut, a lipsit justificat), referirea alternativă la „judecata în primă instanță ori la judecata în apel” ar putea genera confuzii. Acest text, privit singular, ar putea genera și interpretarea, eronată și contrară sensului acestei căi extraordinare de atac, că ar putea să se prevaleze de dispozițiile art. 460 și o persoană care, numai la judecata în primă instanță sau numai la judecata în apel, nu a avut cunoștință de proces ori a lipsit în mod justificat de la judecată.

214. La **articolul 461**, reglementarea este criticabilă, sub mai multe aspecte:

Astfel, deși alineatul (1) recunoaște și pentru procuror posibilitatea de a formula o cerere de redeschidere a procesului penal, nu este reglementat un termen pentru formularea acestei cereri pentru procuror.

Pe de altă parte, apreciem că este criticabilă chiar recunoașterea posibilității și pentru procuror de a solicita redeschiderea procesului penal.

Scopul instituției redeschiderii procesului penal, cum este conturat de art. 460

alin. (1), este acela de a da posibilitatea condamnatului care a fost judecat în lipsă să beneficieze, la solicitarea sa, de rejudecarea cauzei.

În opinia noastră, exercitarea acestei căi extraordinare de atac trebuie să fie rezultatul îmbinării a două elemente, unul obiectiv – judecarea în lipsă, iar altul de natură subiectivă – aprecierea condamnatului că prezența sa la proces ar fi putut determina o altă soluție decât cea rămasă definitivă. În lipsa acestui element subiectiv, condamnatul nu ar justifica nici un interes în exercitarea căii de atac, or, nu s-ar putea concepe că legiuitorul instituie o cale de atac pentru exercitarea căreia poate să nu existe, ab initio, nici un interes.

Tocmai, acest element subiectiv nu ar fi întrunit în ipoteza în care s-ar admite posibilitatea formulării cererii de redeschidere și de către procuror. Practic, dacă s-ar admite această posibilitate, neputând aprecia asupra poziției subiective a condamnatului, procurorul ar trebui să solicite redeschiderea procesului penal în toate cauzele în care judecata s-a făcut în lipsa condamnatului; acest fapt ar contraveni chiar sensului unei căi extraordinare de atac, care nu poate urmări doar desfășurarea unei noi judecăți ci, evident, modificarea sau desființarea hotărârii atacate.

La alineatul (5) din același articol, trimiterile la alineatele (2) și (3) sunt eronate, fiind vizate de fapt alineatele (3) și (4).

215. La **articolul 463**, având în vedere că alineatul (10) se referă exclusiv la rezolvarea chestiunii reglementate de alineatul (9), ar trebui ca acesta să constituie o teză distinctă a alineatului (9), iar nu un alineat separat.

216. La **articolul 470**, trebuie reglementată și situația în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare pentru mai multe infracțiuni, iar condițiile pentru încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției sunt îndeplinite numai pentru o parte dintre aceste infracțiuni.

Este necesar a se stabili, în consecință, dacă mai poate fi încheiat doar un acord parțial de recunoaștere a vinovăției.

La același articol, teza finală a alineatului (3) trebuie eliminată întrucât este contrară art. 470 alin. (1), conform căruia „acordul de recunoaștere a vinovăției se poate încheia numai cu privire la infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau a închisorii de cel mult 5 ani”.

217. Reglementarea **articolului 474** trebuie completată pentru a se stabili dacă se procedează și la citarea celorlalte părți sau a persoanei vătămate precum și dacă participarea procurorului sau prezența inculpatului sunt obligatorii.

218. La **articolul 477**, din împrejurarea că sentința trebuie să cuprindă în mod obligatoriu mențiunile din art. 369 (care reglementează cuprinsul încheierii de ședință) se poate deduce că ar fi obligatorie pronunțarea hotărârii chiar în ziua în care a avut loc judecata.

Cum pot exista situații în care, în condițiile unui dosar complex sau a unei ședințe încărcate, pronunțarea nu poate fi făcută în aceeași zi, textul ar trebui reformulat.

219. La **articolul 478**, alineatul (2) este inutil, fiind dincolo de orice dubiu că dispozițiile art. 470 alin. (3) sunt aplicabile și în calea de atac a apelului.

220. La **articolul 485** alineatul (2), pentru motivele semnalate la art. 341, considerăm că procedura camerei preliminare ar trebui să fie aplicabilă și în privința cauzelor privitoare la infracțiunile flagrante, cu derogări firești în privința duratei acestei proceduri, care ar trebui să fie semnificativ redusă.

221. La **articolul 486** alineatul (1), considerăm că aducerea cu mandat a persoanei vătămate și a martorilor, fără o citare prealabilă a acestora, este excesivă și trebuie eliminată.

222. La **articolul 487**, considerăm că alineatul (3) trebuie să reglementeze expres care este calea de urmat în situația în care, în mod obiectiv, administrarea probelor nu se poate face în termenul de 10 zile.

223. La **articolul 499** alineatul (6), trimiterea la art. 295 alin. (4) este greșită, fiind vizate, probabil, dispozițiile art. 283.

224. La **articolul 509**, alineatul (3) este inutil, întrucât obligativitatea citării rezultă din alineatul (1).

225. La **articolul 510** alineatul (1), apreciem că și organul de cercetare penală ar trebui să aibă posibilitatea de a solicita efectuarea referatului de evaluare.

226. La **articolul 513** alineatul (4), trimiterea la alin. (2) este greșită, corectă fiind trimiterea la alin. (3).

227. La **articolul 526**, pentru acuratețea reglementării, în partea introductivă a alineatului (2) trebuie să fie menționată și activitatea prevăzută la alin. (1) lit. c) (percheziția), întrucât lit. b) a alin. (2) vizează chiar această activitate.

La același articol, trimiterea la art. 155 și 158 făcută de alin. (2) lit. b) vizează de fapt art. 155 – 158.

228. La **articolul 527** alineatul (1), trimiterea la art. 551 este greșită.

229. Considerăm că **articolul 531** ar trebui să recunoască posibilitatea persoanei interesate de a se adresa instanței pentru constatarea intervenirii reabilitării de drept, în situația în care reabilitarea de drept nu este constatată de organul competent potrivit alin. (1) și (2).

230. La **articolul 533** alineatul (2), trimiterea la art. 165 din Codul penal este greșită, fiind vizat probabil art. 166 din Codul penal.

231. La **articolul 535**, soluția alineatului (3) este discutabilă, întrucât ar însemna ca persoana aflată în situația avută în vedere de text să nu poată fi reabilitată niciodată, ceea ce este contrar scopului instituției reabilitării.

La același alineat trimiterea la alin. (1) este greșită, fiind vizată, probabil, trimiterea la art. 533 alin. (1).

232. La **articolul 541** alineatul (1), referirea la un fapt nou sau recent descoperit este, în mod nejustificat, restrictivă și trebuie înlăturată.

233. La **articolul 542** alineatul (2), referirea la încheiere din partea finală trebuie să vizeze expres încheierea definitivă.

234. La **articolul 543** alineatul (3), referirea la „dovedirea daunei produse” este nepotrivită și trebuie eliminată, întrucât la acel moment dauna se presupune că este dovedită, numai după dovedire putându-se vorbi de stabilirea felului reparației și de întinderea acesteia.

235. La **articolul 550** alineatul (7), trimiterea la art. 335 trebuie să vizeze art. 335 și următoarele.

236. La **articolul 558** alineatul (1), este valabilă observația de la art. 393 alin. (2).

237. La **articolul 560** alineatul (3), trimiterea la art. 225 este greșită, fiind vizat, de fapt, art. 229.

238. La **articolul 561**, trimiterea la art. 228 este greșită, fiind vizate, de fapt, prevederile art. 222.

239. La **articolul 572** alineatul (1), trimiterea la art. 572 este greșită, fiind vizate, de fapt, prevederile art. 571.

La același articol, trimiterea făcută de alineatul (6) la art. 572 este greșită, fiind vizat, de fapt, art. 571.

240. La **articolul 575** alineatul (1), trimiterea la dispozițiile art. 575 este greșită, fiind vizate dispozițiile art. 574.

La alineatul (2) trebuie eliminată referirea la „sesizare” întrucât textul este consecutiv alineatului (1) care se referă doar la „încunoștiințare”.

Este, de asemenea, greșită trimiterea la art. 574 alin. (4) făcută de alineatul (3).

La același articol este necesară numerotarea corespunzătoare a alineatelor.

241. La **articolul 578**, semnalăm faptul că nu este reglementată situația lucrurilor care nu se află în păstrarea organelor de poliție sau a altor instituții, motiv pentru care apreciem că reglementarea trebuie completată.

242. La **articolul 583** alineatul (5), trimiterea la alin. (2) este eronată, corectă fiind trimiterea la alin. (1).

Apreciam că este necesară completarea alineatului (6) cu o teză nouă, cu



*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

următorul cuprins:

„Dispozițiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător”.

243. La **articolul 593** alineatul (3), trimiterea la dispozițiile art. 409 alin. (2) este greșită.

244. La **articolul 598**, alineatul (6) trebuie completat cu sintagma „sau a detențiunii pe viață”.

245. La **articolul 601**, trimiterea la art. 90 este greșită, fiind vizat, de fapt, art. 88.

246. La **articolul 604** alineatul (2), trimiterea ar trebui să vizeze și aplicarea a dispozițiilor art. 601 alin. (4) și (5).

